

SLOVENE

Na Valje po pošti:
 za celo leto naprej ... K 50—
 za en mesec ... 4.50
 za šest mesecev ... 55—
 za celoletno ... 60—
V Ljubljani na dom
 za celo leto naprej ... K 45—
 za en mesec ... 4—
 za šest mesecev ... 50—
Sobotna izdaja:
 za celo leto ... K 10—
 za šest mesecev ... 12—
 za celoletno ... 15—

Inserati:
 Enostopna petstvarica (50 mm
 široka in 3 mm visoka ali 1/2
 prostor)
 za enkrat ... po 50 s
 za dva- in večkrat ... 45
 pri večjih naročitih primerah
 popust po dogovoru.
 Ob dobrotah dvojni tarifi.
Poslano:
 Enostopna petstvarica K 1—
 kuhinja vsak dan izvenit
 delje in praznike, ob 3. uri pop
 Redna letna priloga vsaki re/

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
 Rokopis se ne vrača; nefrankirana pisma se ne
 sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
 poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ograde 24.511,
 bonu.-hero. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Hussarek govori.

Avstrijski ministrski predsednik je včeraj govoril in je dolgo govoril. To je že stara, v tradiciji vkoreninjena navada avstrijskih ministrskih predsednikov, kakor je tudi že stara skušnja, da ministrski govori škodujejo največkrat govornikom samim, med tem ko ostane sicer vse zdravo in pri starem. Po včerajšnjem govoru barona Hussareka napovedujejo Nemci, da se bo ministrstvo spremenilo, država je pa tam, kjer je bila: na poševni ploskvi. Minister je z izbranimi besedami tolažil stradalce prebivalstva, govoril kakor vsi njegovi predniki o ugodni žetvi, skliceval se na obljubljeno pomoč Ogrske, rotill poslanca, naj rešijo finančne predloge, ki leže že eno leto pred njimi. Na vse to mu je odgovarjal nemški del zbornice z ledenim molkom, slovanska opozicija z ironijo in posmehom.

Hussarek je stal pred zbornico kakor mož, ki s kozjimi molitvicami zagovarja izbruh vulkana. Parlament, ta verna slika državne tvorbe, ki se ji v notranjosti vse kruha in lomi, v kateri vse drhti od nasprotujočih se energij, bi potreboval človeka in govora, ki bi se z wilsonsko odkritostjo in poštenostjo lotil narodnostnega problema. Kar je govoril Hussarek o prehrani in finančah, je lepo, a vsakdo ve, da nam njegove besede ne morejo dati kruha in ne zboljšati valute. Kar bi nam ministrski predsednik mogel dati, to je jasen načrt sporazuma med narodi, ki bi nam prinesel mir in kruha. A ravno tu je slabost Hussarekovega govora: V tem vprašanju je bil neodkritosrčen in nejasen.

Mnogokrat je rabil ministrski predsednik besedo: samoodločba. Zatrjeval je, da se mora poljsko vprašanje rešiti le po svobodni volji poljskega naroda, po samoodločbi; Hussarek jim daje popolno svobodo, naj se odločijo za avstrijsko-poljsko rešitev svojega problema. To je avstrijski ministrski predsednik lahko storil, ker računava s simpatijami, katerih Poljaki za Nemčijo nimajo; a isti ministrski predsednik bi ostro ugovarjal, če bi si to ponujano samoodločbo lastili tudi poznanski Poljaki — s tem bi nastal casus, ki ga zvesta zveza z Nemčijo ne prenese. Samoodločba je Hussareku pravo načelo, če je koristna.

Na jugu na primer samoodločba ni koristna in tu je Hussarek ne priznava. Za slovanski jug je Hussarek zasnoval rešitev v zmislu Velike Hrvatske. Združiti naj se Hrvatska in Slavonija z Ercebosno in Dalmacijo v neko državno-pravno telo, Slovenci naj bi dobili kos avtonomije »v okviru meja, ki jih predpisujejo skupne koristi«. Ker se skupni interesi države krijejo z interesi nemštva, si Hussarekove meje lahko predstavljamo. Kje je tu ostalo načelo samoodločbe? Naj Hussarek pozveduje v banovini, v Bosni in Sloveniji, ali je jugoslovanski narod s tem zadovoljen! Če bi dal o tem pozvedovati, bi se prepričal, da je Jug odločen drugače, in bi se tudi prepričal, da bo moral spričo enotne volje naroda njegov načrt ostati papir med drugimi papirji. Videl bi, da nam samoodločba ni govorniška fraza, ampak življenjski princip.

Kakor baron Hussarek ni odkritosrčen, tako tudi ni jase. Svoj načrt za rešitev jugoslovanskega vprašanja bi hotel rešiti ustavnim potom. Nerazumljivo je, kako si to ustavno rešitev predstavlja. Ali res tako malo pozna svoj parlament, da misli, da bi v njem mogel dobiti dvotretjinsko večino za tako spremembo ustave, da bi zanj mogli kdaj Slovani glasovati? Ne, tega mož pač niti sam ne upa. Tudi poudarjanje ustavnosti mu je bilo le lepota obliž; s samoodločbo si je hotel dati videz pravičnosti, z ustavnostjo je napravil dolžni kompliment zbornici, ki jo je sklical, da mu dovoli nove davke.

Med tem gredo dogodki zunaj države dalje svojo neizprosno pot. In v državi sami se stvari dalje logično razvijajo. Slovanska trozveza je vedno tesnejša in trdnjša; iz nje veje, kakor je razvidno iz mirovne interpelacije poslancev Staneka, Glomhinskega in Korošca, duh zmagujo-

čega demokratizma in odkrite pravičnosti. Tudi z Bosno ne bosta ne Tisza, ne Hussarek barantala; za njo in z njo stoji

ves avstrijski slovanski blok. To so dejstva in dejstva so močnejša od ministrskih besed.

Državni zbor.

Dunaj, 1. oktobra. Poslanska zbornica se je danes po daljšem odmoru zopet sešla. Dvorana in galerije so natlačeno polne.

Nagovor zborničnega predsednika.

Predsednik otvoril sejo z nagovorom, v katerem izjavi:

Breme, ki ga je že peto leto trajajoča vojska naložila celokupnemu prebivalstvu, je postalo skoro nezno. Hrepenenje po končnem častnem miru je neizmerno. Zvezne osrednje sile so ponovno pokazale svojo pripravljenost na mir, ne da bi našle primerne odmeve, ako ne moremo in ničemo najti v zadnjem govoru predsednika Združenih držav pričetka preobrata. Stremiti moramo, da ne najde malodušje nobenega prostora v naših vrstah, ohraniti moramo hladno kri, da olajšamo prebivalstvu težko breme. Nobenega vzroka nimamo za obup, kajti mi nismo poraženi. Neprimerljiva junaštva naših armad nas varujejo pred tem in naše zastave plapolajo na vseh frontah v sovražni deželi. Spominjajoči se svojih dolžnosti do ljudstva in domovine moramo zbrati vse moči, da pridemo končno do dobrega konca. To se more le zgoditi, če opustimo vse, kar nas loči, in se, trdno odločeni, nezlomljivo vzdržati zvezo z Nemčijo, v zaupanju do naše hrabre armade zberemo okoli našega ljubljene vladarja, ki gotovo izmed nas vseh najbolj čuti težo časa.

Predsednik zaključil s trikratnim »hoch« na cesarja. Zbornica zakliče trikrat navdušeno »hoch« na cesarja.

Ko se preberejo vloge, povzame besedo

ministrski predsednik dr. baron Hussarek,

ki izjavi:

Razmotrivanje celokupnega položaja države se mora v sedanjem trenutku dogodkov začeti z Bolgarijo.

Dogodki v Bolgariji.

Kakor je visoki zbornici znano, je bila vlada nam doslej zvezne kraljevine vsled vojnega položaja na njenem bojišču prisiljena pričeti s pogajanjimi glede premirja in miru. Premirje je ravnokar sklenjeno. S tem je ustvarjen tudi za državo na jugovzhodu resen položaj, ali niti na misel mi ne prihaja, da bi označil položaj kot kritičen. Primerne vojaške ukrepe smo skupno z Nemčijo nemudoma in obširno ukrenili. Ti so v dobrem teku in po poročilih poklicanih krogov morem izjaviti, da smo vse storili, da smemo mirno pričakovati nadaljnega razvoja reči na Balkanu. (Pritrjevanje na levi.)

Zveza z Nemčijo.

Tudi na tej fronti stoji naše čete ramo ob rami z nemškimi (Medklici pri Čehih) in bomo tudi tam zopet moško in zvesto potrdili tesno sklenjeno zvezo, ki bo tudi v bodoče neomajno kljubovala vsem poskušnjam usode. (Klici pri Čehih: Proč od Nemčije!) — Trajajoči medklici pri Čehih, protiklici na levi. — Predsednik prosi miru.) Ministrski predsednik: Kakor v boju, tako bomo tudi pri delu za mir šli eden z drugim roko v roki. (Pritrjevanje na levi. Medklici pri Čehih.)

Vojska in mir.

Za sedaj nam še ni dovoljeno pogledati iz strašnega boja navzgor na čas, ko se bodo zopet sprijaznjeni narodi veselili varnosti svojega obstanka in svojega razvoja. Strašni udarec, ki ga je doživelo človeštvo na vseh poljih duševne in materialne kulture vsled dolgega trajanja naložene mu preizkušnje, se vedno jasneje spoznava in vedno odločnejše vzbuja misel, ali ni mogoče najti sredstev in potov, da bi se nasprotja, iz katerih je nastal svetovni konflikt, vzravnala potom pravičnega sporazumljenja med bojujočimi se skupinami.

(Trajni medklici pri Čehih.) Monarhija je že dalj časa mnenja, da je z ozirom na vojaški in politični položaj v svetovni vojni taka možnost latentna. Po našem mnenju je zapoved človeštva in ne manj pameti, da ji pomagamo z vsemi sredstvi prodrati. (Pritrjevanje na levi.) Avstrija-Ogrska v zajednici s svojim zaveznikom ni opustila poskusov v tej smeri, ne glede na čisto res neugodne avspicije. Posebno resen in pomemben korak take vrste predstavlja cirkularna nota zunanjega ministra z dne 14. septembra. Pametnih podlag za ureditev internacionalnih odnosov, ki si jo vse človeštvo misli in želi v duhu mirnega in pravičnega zavarovanja zadostnih življenjskih možnosti za vse narode in dežele. (Živahni medklici pri Čehih. Medklici poslanca Lisega. Predsednik ukori poslanca Lisega. Ponovni medklici.) Ministrski predsednik: Vsebinska take ureditve mora biti posledica takega sporazumljenja in niti oblika takega sporazumljenja ne sme nedostajati, ker bi se enostransko usiljeno stanje — in naj bi bilo samoposebi smoteno in pravično — čutilo kot nezno in bi preostalo zelo nujno vedno na novo ogrozilo s tako težkimi žrtvami doseženi red. (Medklici.) V resnici se je pokazalo v načelnih vprašanjih prihodnje svetovne oblike nekaj soglasja zlasti v tem smislu, da vsi zahtevajo od bodočega mirovnega sklepa ne le dejanski konec vojnega stanja, marveč tudi trajno varstvo miru, in sicer deloma s tem, da se ustvarijo za vse države taki eksistenčni pogoji, ki bodo odpravili povod ali pretvezo za apel na svet, deloma s tem, da se osnuje internacionalna organizacija, katera to stanje kontrolira, izpopolnjuje in uspešno brani proti poskusom motitve od katerekoli strani. (Živahni medklici pri Čehih. Medklici poslanca Soukupa.) Po zunanjem ministru predloženi razgovor, ki se naslanja na te splošno priznane osnovne misli, naj bi pripravil potom okrajšanega, etični zavesti našega časa morda bolj primerne postopanja sporazuma, ki ga mora potek vojske v tej ali oni obliki, dasi med neštetim trpljenjem vsega človeštva slednjič vendar nekoč prinesiti. Ta ura bo prišla. (Čehi govornika viharo prekinajo. Živahni medklici.) Jaz pričakujem te ure mirno in trdno. (Trajni medklici pri Čehih. Predsednik ponovno zvoni in prosi miru.) Dasi predlogi, ki so izšli iz monarhije, doslej niso dosegli praktičnega uspeha, moramo vendar neprestano motriti nadaljnje oblikovanje stvari v njih naglej poteku in ne smemo pri tem ničesar zamuditi, kar je spričo njih potrebno. Mi smo vedno pripravljeni na dejanje sprave in pravičnosti. (Medklici.) Medtem pa je treba v marsikaterem oziru pripravljati prihodnjo obliko, ki bo vstala v razvalinah od vojske preskušene sveta.

Poljsko vprašanje.

Eden najvažnejših problemov te vrste je poljsko vprašanje. Že danes je poljska država zgrajena na proklamaciji obeh cesarjev od 6. novembra 1915. Njena samostojna reprezentanca obravnava enakovredno z zastopniki osrednjih sil (Medklici pri Čehih in Ukrajincih) in Poljska je na najboljšem potu, da se etablira kot neodvisen faktor v političnem svetu Evrope. Ne da bi se kakorkoli sklicevali na usluge, ki smo jih storili pri delu osvoboditve, bomo tista vprašanja, ki nastajajo iz sosednega razmerja, rešili potom pogajanj in medsebojne prijateljske dobrohotnosti. Kako pa si Poljska uredi zaključno obliko svoje državnosti, to prepuščamo njeni prosti samoodločbi. (Medklici.) Da so v Poljski sami znatne struje, ki žele ustvariti misel neodvisnosti v obliki tesnejše priključitve k monarhiji, je znano, in če mi na avstrijski strani taka stremjenja simpatično sprejemamo in skušamo s prijaznostjo olajšati pota, nam tega pač ni mogoče zameriti. Najmileše cikanje na titel vtele-

šenja nam je prav tako tuje, kakor kakšen poskus kapacitiranja. (Medklici pri Čehih in Ukrajincih.) Prosto samoodločbo Poljakov brezpogojno spoštujemo in zahtevamo le, da se spoštuje tudi od druge strani, če bi se izvedla v za nas ugodnem smislu.

Bosna in Hercegovina.

Toda tudi razmerje Bosne in Hercegovine spadajo k tistim, katerih prihodnja ureditev zahteva že danes skrb in pazljivost. (Poslanec Soukup: Kaj dela Tisza v Bosni? — Medklici pri Čehih in Jugoslovanih.) Bosna, ki se je po našem vztrajnem delu odprla blagodarom kulture, je postala naša zemlja po izvršitvi misije, ki nam jo je izročila vsa Evropa, po najvišjem pravnem titlu, ki ga je družina narodov priznala. Mi jo hočemo in jo bomo tudi poslej smatrali za člen monarhije. S tem se seveda približujemo novemu problemu, ki se odigrava v okviru monarhije. Po berlinskem kongresu in po okupaciji sta te dve deželi stopili v zunanje razmerje do monarhije. Toda njuna priklopitev je bila nekako amorfna. Tudi državno-pravni ustroj, ki ga je ustvaril takozvani upravni zakon iz leta 1880., ni tega mogel odpraviti. Uvedle so se sicer naprave, ki bi bile brez smisla, če bi trajne pripadnosti k monarhiji vse države določno ne predpostavljale, toda v formalni zgradbi smo se držali do neke meje uprave mandatorov nomine in tako je nastal pravni problem, ki je sicer zagotavljal zunanjo zvezo, a ni pospeševal notranjega zraščanja in stopitve. Znanе razmere začetkom stoletja so privedle potem do takozvane aneksije, t. j. ustvarilo se je stanje, a katerega legalnosti nihče ne dvomi in ki se je v tem smislu slovesno proklamiralo in obdalo s formalnimi kaveljami.

Kakor se ob tem ni nič izpremenilo niti na znotraj. Bosna in Hercegovina nista postali ne kos Avstrije, ne kos Ogrske in niti ne državna dežela, kar spričo dualistične oblike tudi sploh postati nista mogli. Postali sta celovit, nerazdružljiv del Avstrije-Ogrske in ostali vendar državno-pravno nedoločljiv neutrum. Naš viharji čas zahteva tudi tu polno jasnost in trajen red. Glede metode se bo treba zediniti. Ravno v zadnjih dneh se je zanimanje za to v javnosti živahno vzbudilo in je umljivo, če pred visoko zbornico obravnavam temeljne vidike, ki vodijo o tem avstrijsko vlado.

Ne prihaja nam na misel, da bi se svoji dobri pravici na ti deželi odpovedali ali jo zamenili za nade na kje drugje dosegljiv prirastek moči. Pošteno smo sodelovali za razvoj teh dežel, z drugimi prestali viharje aneksijske krize, v svetovni vojni smo pač zares doprinesli svoj del in branili meje Bosne in Hercegovine kakor svoje lastne. S polno pravico smo svoje nesporne zahteve vpletli tudi v naše gospodarske dogovore. Problem pojmujejo z njegove notranje strani in si stavimo vprašanje: Kako bo v bodoče interes prebivalstva kakor tudi interes države najbolj zavarovan? (Medklici na levi.) In tu se nam usiljuje misel, da zgodovinski razvoj, ki je med Bosno, Hrvatsko in Dalmacijo postavil državno-pravne meje, ne odgovarja več opravičenim zahtevam prebivalstva teh dežel, da je tu v teku proces poenostavljenja in zedinjenja, katerega ustavitelj ne more biti poklic Avstrije. Rešitev bosenskega problema bo smela biti samo naravna. Tudi na tem poprišču nas sme voditi predvsem ozirom na legitimne interese v poštev prihajajočih narodnih plemen. Tudi tu se mora najti uspeh s sodelovanjem in v soglasju z njihovo samoodločbo. S tem je pa vsekakor zaenkrat podan samo okvir, v katerega se morejo vložiti različne slike. Toda na tem okviru moramo brezpogojno vztrajati. Pri tem moramo upoštevati avstrijski interes. Preveč avstrijskega dela za gospodarsko in kulturno poživitev teh dežel se je izvršilo, preveč dragocene avstrijske krvi je teklo v njih obrambo, preveč častnih spominov in resnobnih prizadevanj nas veže z njima, da bi se mogli izlepa sprijazniti z mislijo na odpoved. (Medklici poslanca Soukupa: 30.000 obehšenih tvori časti vredne spomi-

ne. — Preds. zvoni in prosí za mir.) Ministrski predsednik: Dobiti moramo torej zagotovila, da nas na ta način ne zadene nobena škoda, nobena izguba, da se bo naše gospodarsko stališče docela in popolnoma ter uspešno varovalo. To je ob sebi umemno in neoporečno. Nihče nas ne bi mogel prisiliti, da se odpovemo svoji pravici. To gre samo potem pogajati in tu bomo vedeli svoje stališče zavzeti in izvesti. (Pri trjevanje na levi.) Zastopamo pa tudi danes glede teh dežel delež v interesu celokupne monarhije. Če bi se tedaj temu stališču kot poroki odpovedali, bi si morali zagotoviti vsaj to, da bi se ukrenile take uredbe, ki odgovarjajo potrebam monarhije. (Medklici.) Priporočite Hrvatski, Slavoniji in vsekakor tudi zvezi za Dalmacijo bi bila taka pot. Da gre zaenkrat samo za pripravljalne korake, da skušata vladati na temelju za legislativno ugotovitev in da ima odločilno besedo govoriti izključno le zakonodajca, je ob sebi umljivo. S tem se torej v nobenem oziru ne more prehiteti sklepanja visoke zbornice. Na vsak način moramo vztrajati na tem, da more priti v poštev le taka rešitev, ki se izvrši ustavnim putem in odgovarja samoodločbi narodov, katerih težnje skuša tudi vlada najvestneje doživeti in upoštevati, ki se pa morejo končno odločilno in zaključno uveljaviti le potom poklicanih zastopov.

Gospoda moja! Dovolite, da obrnem Vašo pozornost od tega problema na neposredno aktualna vprašanja. (Neprestani medklici pri Čehih. Klici: Kaj je s češkim vprašanjem?) Med nalogami zakonodajce, ki čakaajo visoko zbornico, stoji v bodočem zasedanju v prvi vrsti načelo

redne finančne uprave.

Zahteva, da morajo tekoče stalne izdatke vstevši potrebščino za pokritje dolgova pokrivati stalni dohodki, velja tako v vojni kakor v miru. Že prejšnja vlada je predložila zbornici vrsto davčnih načrtov, ki jih naj zbornica čim prej reši, kar nujno prosim. Finančni minister je že napovedal nove davčne predloge, ki se zbornici v kratkem predlože. Kar tiče tekočega davka na premoženje, naj bo to dopolnilo našega dohodninskega davka, obenem pa si tako ustvarimo temelje za odredbe, ki se bodo izvršile v izmeri premoženja. Vse, kar politično loči, naj stopi v ozadje, da bo zbornica mogla izvršiti te finančne naloge.

Prehrana.

Žitna letina je bila na splošno dobra, posebno ječmen in oves sta boljše obrodila nego lani. Polne močne kvote pa ni mogoče upostaviti, dokler nimamo zanesljivega pregleda o celokupni množini letošnjega žita, ki bo na razpolago. Uspeh odaje je doslej še ugoden, dasiravno nekatere dežele zaostajajo. Tu se je pokazalo, da se je zakotna kupčija tako razširila, da je postala resna nevarnost za državno nabavo. (Živahni medklici pri Čehih in Jugoslovanih.) Kakor je umemno, da si skuša prebivalstvo razen državne preskrbe pomagati v prehrani tudi na lastno roko, vendar vlada na noben način ne more trpeti, da se državni aprovizacijski predpisi kršijo v tolikem obsegu in na način, kakor se je v zadnjem času pokazalo. Vlada je bila prisiljena nastopiti z energičnimi protidredbami in pozivlja splošnost, da sodeluje pri zatiranju te eminentne nevarnosti. Postranske akcije gotovih skupin bo vlada pobijala z vsemi sredstvi. — V Rumuniji je bila letina slaba, zato večjega dovolja iz tega ozemlja ne moremo pričakovati.

Z Ukrajino smo zadnji čas sklenili novo pogodbo, ki nam zagotavlja dobavo znatnih množin živil. Vendar v bližnjem času pač ne moremo računati na večji dovoz ter prihaja v tem oziru v prvi vrsti v poštev Ogrska. Ogrska vlada se je načelno izrekla pripravljena, da nam v zameno za industrijske izdelke, ki jih potrebuje ogrsko poljedelstvo, pošlje živil. Ta pogajanja se bodo kmalu končala in je upati, da se bo mogla zopet uveljaviti polna močna kvota. Vlada si bo slej ko prej prizadevala, da se bodo živila enakomerno razdeljevala in da se olajša življenje najbolj prizadetim slojem. Tako bo vlada akcijo za najrevnejše nadaljevala po dosedanjih načelih. V teku so odredbe za izboljšanje položaja srednjih slojev, posebno tudi državnih uslužbencev, in za preskrbo otrok. Splošen položaj prehrane ni rožnat, vendar tudi ni razloga za malodušnost. Sodelovati pa mora vse prebivalstvo, da se vladne odredbe v celoti izvrše in tako obnesejo.

Ob vseh teh vsakdanjih skrbih pa ne smemo pozabiti nalog bodočnosti. Ne moremo se več odtézati obravnavi in rešitvi

avtonomnega problema narodov.

(Medklici pri Čehih in Jugoslovanih.) Ne razumeli bi zgodovinskega postanka, življenjskega načela in poslanstva naše države, ako bi se hoteli temu postulat upirati. S tem ne bi vztrajali na veljavnih načelih, marveč bi naravnost kršili dosedanjí pravni razvoj. (Medklici pri Čehih in Jugoslovanih.) — Posl. Soukup: Deželna komisija v Pragi! To je bila prava odredba. (Živahni medklici in usvoj pri Čehih.)

Marsikaki početki take avtonomije so se pripravili in razvili. Temu zgodovinskemu procesu država pač res ni delala nikakih ovir, marveč jih s svojo postavljajo in upravo deloma pospeševala, in sicer v mnogo večji meri, nego katerakoli druga država v kulturnem svetu. Narodnih prepričanj tudi drugod ni manjkalo, a misel, da se nasproti njim ne sme zavzeti stališča moči, ni bila nikjer tako jasno izdelana kakor v Avstriji. Zato moremo potolaženi in zaupljivo reči, da se more nad vse plodoviti princip narodne avtonomije še dalje izkoristiti in da smemo od sistematične izvršitve tega načela pričakovati velikega izboljšanja in celo popolne razjasnitve. Težava je bistvena le v izvršitvi. Nepremišljena izpolnitev kakih narodnih želje pa še nikakor ni korak do narodne avtonomije, marveč morda ravno nasprotno: korak pod tujenarodno gospodstvo.

Govornik opozarja na narodne naselbinske razmere v Avstriji in na interese države. Razen stališča nedotakljive paritete za vse narode se mora pri vseh vprašanjih narodne avtonomije upoštevati tudi zavarovanje skupnosti, ne v smislu avtokratično in v lastnem imenu nad narodi vladajoče volje, marveč v smislu vse narode obsegaajoče in v njihovo korist delujoče organizacije. (Medklici pri Čehih.) Zadnja beseda o narodni avtonomiji pri nas še davno ni izgovorjena. Izgovoriti se mora in se bo, vsekakor z razumom in energijo in v sporazumu z vsemi prizadejimi narodi. Vlada bo to veliko delo skrbno pripravila in uvedla. Svoj cilj more doseči le s sodelovanjem vseh faktorjev. Vredilno načelo mora biti, da se vsem narodom Avstrije v duhu enakopravnosti v mejah skupnih interesov na njihovih naselbinskih ozemljih zagotovi samoodločba v narodnih in kulturnih stvareh. Taka uredba bo vsakemu narodnemu plemenu dala jamstvo, da bo ozemlje, na katerem prebiva, nosilo njegovo narodno obeležbo in ga učila ljubiti v tej domovini celo državo, ki zagotavlja vsem narodom, ki so združeni v njej, posebno pa malim, blagodatí svobode in razvoja. V mirni tekmi naj avstrijski narodi poslej razvijajo svojo moč. V njihovem prospehu se bo nanovo razcvetela tudi država. Ne v razcepitvi in razhodu, marveč v spravljenosti in edinstvu je nas vseh moč in bodočnost. (Živahno odobravanje in ploskanje na levi, hrup pri Čehih.)

Na predsednikov predlog je zbornica sklenila, da se vrši razprava o vladni izjavi v zvezi s prvim branjem predlogov o mirovnem vprašanju v prihodnji seji, in sicer kot prva točka dnevnega reda.

Seja se je zaključila ob 12. uri.

Delo Jugoslovanskega kluba.

Dunaj, 1. oktobra. Jugoslovanski klub je imel danes dopoldne dve plenarni seji, v katerih je načelnik poročal o svojih avdijencah pri ministrskem predsedniku, ter je soglasno vzel poročilo na znanje. Nato je sledila dolga debata o gospodarskih vprašanjih, o preskrbi poljedelstva, z usnjem in o rekvizicijah živine, zaradi vladajoče Jugoslovanom sovražne prakse pri oprostitvah se bo oglasila deputacija pri deželnoobrambnem ministru pl. Czappu. Klub bo, rešujoč od poslanske zbornice že sprejeti sklep, stavil razširjen predlog glede enkratnega nabavnega prispevka učiteljem ter urgiral rešitev, kakor bo zahteval, enako tudi za leto 1919.

Mirovni predlog slovenske trozveze.

Dunaj, 1. oktobra. Poslanci dr. Glombinski, dr. Korošec in Stanek so stavili v današnji seji zbornice sledeči predlog:

Naši narodi srčno hrepenijo, da se ta vojna hitro in trajno konča. Kakor pozdravljamo iskreno vsak dogodek, ki nas približuje temu cilju, tako obsojamo odločno vse, kar nam manjša upanje na mir. Nota grofa Buriana z dne 24. sept. 1918 je korak, ki slabo služi mirovni stvari. Ona je po obliki in vsebini taka, da je bila njena brezuspešnost že naprej razvidna. Tudi Burian je to uvidel. Kljub temu je napravil ta korak, ki zlorablja mirovno mitel v svrhu političnih bojev. Noto preveča stari duh: o samoodločbi narodov ni govora, ti naj bodo samo objekti pogajanj, tako da naj le tuji diplomati — če mogoče tajno — odločajo o njihovih usodi. Vlada, ki služi samo dyema narodoma monarhije, hoče odločati tudi o naši usodi. Zastopniki poljskega in češkega naroda ter naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, so ponovno zavzeli svoje stališče glede vprašanja preureditve Evrope v raznih spomencah in izjavah. Naše stališče je: Trajno, mirno, prijateljsko sosedno življenje tukaj bivajočih narodov je mogoče — v smislu velikega principa prava samoodločbe narodov — v neomejenem uresničenju našega narodnega ujedinjenja in popolne državne svobode naših narodov. Zato odklanjamo vsako enostransko in delno rešitev naših narodnih problemov in protestiramo odločno proti temu, da se tem še vedno skuša odrežati mednarodni značaj. Na mirovnem kongre-

su, kjer bodo mogli naši narodi po poverjenih zastopnikih nastopiti glede svoje usode, kot svobodno razpravljajoči in odločujoči subjekti, se more izvršiti ureditev vseh vprašanj naše bodočnosti in sosednega življenja vseh narodov s srednje Evrope. Kdor hoče iti v močvirju starega duha trdovratno preko načela svetovne demokracije, to dela proti miru. Da spoznamo, kako dalje se že predpogoji za trajen mir in kako naj se ti pospešijo, posebno da odstranimo vso odgovornost, predlagamo: Cesarstvo-kraljeva vlada predloži parlamentu temeljito, razsni odgovorjajoče pojasnilo o stanju mirovnega vprašanja, posebno glede njenega stališča do prava samoodločbe narodov in njihove odločilne sodelležbe na mirovnem kongresu, kakor tudi natančna pojasnila o vojaškem in gospodarskem položaju.

Slovanska trozveza Ercegbosni.

Dunaj, 1. oktobra. Danes ob 5. uri popoldne se je vršilo v parlamentu manifestiranje simpatij Jugoslovancev, Čehov in Poljakov za bosensko ljudstvo. Poslanci Stanek, dr. Korošec in Glombinski so ad hoc sklicali plenarno sejo Češkega svaza, Jugoslovanskega kluba, vsepoljske narodne stranke, zastopane po poslancu Glombinskem. Izmed Poljakov so bili navzoči še poslanci Skarbek in Tetmajer. Poslanec Stanek je pozdravil zborovalce v imenu sklicateljev, na kar je dr. Korošec obširno poročal o poteku Tiszovega potovanja v Bosno in Hercegovino. Njegova izvaianja so bila opetovano prekinjena z izrazi indignacije proti grofu Tiszi, dočim je zadovoljno glasno pritrdjevanje in so se vršile burne ovacije, ko je poročal načelnik Jugoslovanskega kluba o odgovoru, ki so ga dali grofu Tiszi hrvatski voditelji.

Poslanca Glombinski in Tetmajer sta zagotovila v imenu svojih strank Jugoslovane neomajnih simpatij ter sta poročala, kako se zveza med Čehi, Jugoslovani in Poljaki od dne do dne bolj pogloblja v poljskem narodu. Nato je bila soglasno sprejeta in odposlana naslednja brzjoavka bosenskim voditeljem, podpisana od poslancev klubov:

V skupni seji klubov poljskih, čeških in jugoslovanskih poslancev je bilo z veseljem navdušenjem sprejeto poročilo o možatem in ponosnem nastopu bosenskih bratov, tako Hrvatov kakor Srbov in — kar nas navdaja s posebnim zadoščenjem — tudi odličnih muslimanskih voditeljev povodom obiska grofa Tisze v mučeni Bosni in Hercegovini. Ponosni smo, da so naši bratje z reprezentantom umirajočega sistema govorili tako, kakor se spodobi na reprezentante dvigajoče se demokracije in narodne svobode. O vašem nastopu bomo razglasili vest v vseh naših pokrajinah. Prave so besede slovanskega pesnika, ki je pisal:

Sou ještě orli v skalách Evropy.

Slede podpisi vseh članov Češkega svaza, Jugoslovanskega kluba ter vsepoljske narodno demokratične stranke in poljske ljudske stranke.

Tisza pred avstrijsko zbornico.

Dunaj, 1. oktobra 1918.

Poslanci dr. Korošec, Stanek in dr. Glombinski in tovariši so stavili v današnji seji zbornice predlog, v katerem pozivajo ministrskega predsednika, naj dá natančno pojasnilo o agitaciji ogrskih politikov, posebno pa grofa Tisze, glede bosenskega vprašanja in o tozadevnem stališču avstrijske vlade.

Za Ercegbosno.

Hrvati pri kralju.

Za rešitev jugoslovanskega vprašanja. — Politika na Hrvatskem.

Zagreb, 2. oktobra 1918.

Znano je, da so bili hrvatski delegati sprejeti od kralja v posebni, dolgi avdienci. Hrvatski delegati so bili na konferencah v Budimpešti, od koder so se vračali v Zagreb. Na pol pota so dobili brzjoavno obvestilo, naj prekinijo svoje potovanje v domovino in naj se takoj podajo na Dunaj v avdienco h kralju. Wekerle je tej avdienci nasprotoval, toda je moral popustiti. Pred hrvatskimi delegati je bil sprejet minister za Hrvatsko dr. Unkelhuser. Avdiencia hrvatskih delegatov je bila zelo dolga. Najdalje je bil pri kralju grof Kulmer. Ta avdiencia ni bila samo informativna značaja, ampak je kralj označil tudi svoje stališče; hoče, da se jugoslovansko vprašanje reši v splošnem.

V avdienci pri vladarju vidijo politični krogi koalicije padec zakulisne intrigantske politike. Dogodki v Bolgariji in pa blamaža grofa Tisze so delovali na tiste,

Predlog se glasi: Ogrski vladni krogi že dolgo razširjajo stari načrt, naj se Bosna in Hercegovina priklonijo kot avtonomni deželi Ogrski. Pri tem nastopajo tako, kot bi ta načrt že odobrila kralja in avstrijska vlada. Da realizira ta načrt, je šel v sredi meseca septembra grof Tisza v Ercegbosno, kjer se je predstavil kot homo regius, dvignil cel vladni aparat v svrhu svoje agitacije in se posluževal visokih c. kr. in c. i. kr. vladnih uradnikov. V te oficijalni pozi je povabil k sebi oficijalne zastopnike dežele in se z njimi razgovarjal. Dozdevni homo regius je rabil proti Jugoslovanom težke grožnje in se je sploh obnašal arogantno in odbijajoče. O sklicanju bosenskega sabora se je izrazil: »O tem ni govora. Saj napravljaja avstrijski parlament itak že sam težkoče in sramoto monarhiji. Homo regius je govoril tudi o miru in se je postavil glede zopetne vpostavitve Srbije na sledeče stališče: »Srbija bo po vojni tako majhna, da jo bodo Bolgari snedli za zajtrk, če se le gane.«

Podpisani predlagamo:

Ministrski predsednik naj blagovoli jasno in nedvoumno povedati:

1. Ali je potoval grof Tisza na Hrvatsko, v Dalmacijo in Ercegbosno kot homo regius, ali pa vsaj z vednostjo avstrijske vlade? Kake instrukcije je dobil?

2. Če c. kr. vlada grofa Tisze desavouira, kako naj si razlagamo, da so c. kr. in c. i. kr. uradniki v Zadru in Sarajevu, kakor sploh na celem potovanju ves vladni aparat, stali grofu Tiszi na razpolago? Kdo je odgovoren v tem slučaju, če tuji zlorablja oficijelne instrukcije?

3. Ali je vlada dala izrečno, ali pa vsaj pasivno zroča, svoje soglasje ali svoja bodrila k mažarskemu priklonitvenemu vprašanju k Ogrski? Kakšen je program glede Bosne in Hercegovine?

4. Ali smatra vlada združljivo z oficijelno misijo grofa Tisze, oziroma ali se zdi oficijelnim krogom v redu, da se je Tisza obnašal tako arogantno in da se je tako izražal o parlamentu in o ureditvi mej Srbije? Ali misli vlada, da se z uporabo takih moč kot je grof Tisza, in s takim obnašanjem utruje ugled monarhije in dinastije?

Interpelacije naših poslancev.

Posl. Gostinčar je vložil interpelacijo glede policijske ustavitve lista »Jugoslovane« v Ljubljani, dr. Korošec o agitaciji nekega orožnika proti majniški deklaraciji, Roškar o postopanju okrajnega komisarja Seidlerja v Mariboru in o zastopavljanju Slovencev v pisarni vojno žitnoprometnega zavoda v Ljubljani, Verstovšek o upejljavi slovenskih imen v zemljiško knjigo Spodnje Štajerske, o rekvizicijah živine in o pospeševanju govedoreje v okraju Gornjihrad na Štajerskem.

Nezadovoljnost z govorom barona Hussareka.

Dunaj, 1. oktobra. Govor ministrskega predsednika barona pl. Hussareka je napravil približno vtis kakor pogreb 4. razreda. Pred dvema ali tremi leti bi bile njegove politične izjave gotovo zanimive in bi vzbudile pozornost, danes pa se s takimi sredstvi Avstrije ne da obnoviti. Nemci so se držali pasivno, in so nasproti usodi, ki zadene ministrstvo Hussarekovo zelo hla-gni. Nobenega dvoma ni več, da moremo računati v najbližnjem času s spremembo vlade.

Pred sklicanjem delegacij.

Dunaj, 1. oktobra. V včerajšnji seji načelnikov je izjavil posl. Hauser, da mislijo sklicati delegacije v sredi oktobra, vojni odsek pa 14. oktobra. Prihodnje dni se vrši konferenca načelnikov delegacije, da določijo delovni načrt.

ki so se zanašali na železno pest grofa Tisze in na persekucije.

Vsi hrvatski krogi brez razlike strank odobravajo odločen nastop slovanskih poslancev na Dunaju, da ne nasedejo tiste-mu Hussareku, ki se je hotel zopet poslužiti vešal.

Banska kriza ostane nerešena. Glasilo hrvatsko-srbske koalicije »Hrv. Riječ«, izjavlja, da z banom Mihalovićem stoji in pada in da se bo borila proti vsakemu banu, ki ni iz njenih vrst.

V hrvatsko-srbski koaliciji se vrše važna posvetovanja. Dr. Lukinić se je včeraj vrnil iz Dunaja, nakar se je sestel eksekutivni odbor stranke na posvet, ki je trajal sinoči do 9. ure zvečer. Danes dopoldne ima ves klub hrvatsko-srbske koalicije sejo.

Blamaža barona Spitzmüllera.

Zagreb, 2. oktobra 1918.

Neuspeh grofa Tisze je napravil v Sarajevu globok vtis. Frankovci so popolno-

ma osamljeni, kajti vseh drugih devet političnih skupin je proti njim.

V blamaži je sledil grofu Tiszi finančni minister Spitzmüller, ki je bil te dni v Sarajevu. V Bosni je navada, da sprejme skupni finančni minister pri svojem nastopu verske korporacije. Kot prvi pridejo vedno na vrsto mohamedanci. Toda bosenska vlada se je menda hotela nad mohamedanci maščevati in jih je postavila na tretje mesto. Toda mohamedanci si niso pustili kaj takega dopasti, ampak so enostavno odšli. Tako se je maščevanje bosenske vlade vsled neuspehov grofa Tisze pri mohamedancih popolnoma izjalo.

Ko se je hotel odpeljati baron Spitzmüller s sarajevskega kolodvora, se je tamkaj sestel z znanim frankovcem nad-

poročnikom dr. Pillarjem, katerega je povabil v svoj železniški voz, kjer je bil tudi povabljen, naj pride kmalu na Dunaj k Spitzmüllerju.

Pred rešitvijo bosenskega vprašanja.

Zagreb, 2. oktobra 1918.

Dunaj kakor Budimpešta delata na vse kriplje na to, da se reši vprašanje pripadnosti Bosne in Hercegovine. Sedaj sta se obe stranki sprijaznili z mislijo, da se združita obe deželi s Hrvatsko, seveda zahteva vsaka stranka za sebe garancije. V kratkem se skliče hrvatski sabor, da se izjavi o vprašanju Bosne in Hercegovine, nato sledi rešitev.

Kriza v Frankovi stranki.

Zagreb, 2. oktobra 1918.

V Frankovi stranki že dalj časa ni vse v redu. V stranki je močna opozicija, ki odločno obsoja vodstvo stranke in pa denunciacijo in nenarodno pisanje njenega glasila »Hrvatske«. Ker obsoja pisanje lista, je izstopil včeraj iz uredništva »Hrvatske« njen odgovorni urednik Martin Lovrenčević.

Bolgarija se vda brezpogojno.

Prestolni govor bolgarskega kralja.

Sofija, 30. septembra. (K. u. Poročilo bolgarske brzojavne agencije.)

Ministrski predsednik Malinov je otvoril danes izredno zasedanje sobranja s sledečim prestolnim govorom, ki ga je prebral v kraljevem imenu:

Gospodje!

Splošni položaj dežele in posebna skrb, ki je potrebna, da se zadovoljijo množične potrebe armade, ki je junaško izpolnila svojo dolžnost, so povzročile meseca majnika potrebo, da se je sestavila sedanja vlada.

Gospodje poslanci!

Moja vlada, ki je določena po javnem mnenju in oprta na moje zaupanje, je v kratki dobi, kar vodi posle dežele, storila vse, kar so ji dovoljevale okoliščine, da je rešila mnoga in težka vprašanja, ki ji jih je ustvaril položaj v teku vojnih let.

Gospodje poslanci!

V največji lojalnosti do naših zaveznikov nisva jaz in moja vlada ničesar drugega imela pred očmi, kakor da izpolnimo svojo dolžnost do naše domovine in da damo tako njej kakor tudi našim bratrim četam možnost, da dosežemo častni mir, ki bo primeren bolestim žrtvam, katere je prevzelo ljudstvo, da si pribori svojo enotnost. V tem smislu smo storili vse, kar je bilo mogoče. Končno je moja vlada po temeljiti presoji položaja sklenila, da stavi našim množičnim sovražnikom predlog, naj se prično pogajanja o sklepanju premirja in eventuelno miru.

Gospodje poslanci!

Vlada, ki ima pred očmi ustvarjeni položaj in množino vprašanj, ki jih je in ki jih bo morebiti še izprožil, je sklenila, da skliče sobranje v izredno zasedanje. Samoobsebi umljivo je, da to ne izključuje možnosti, da se bo lahko sobranje v sedanjem izrednem zasedanju pečalo tudi z drugimi zadevami, ki jih mogoče povzročijo potrebe navadne redne uprave.

Gospodje poslanci!

V prepričanju, da pokažete pri svojih posvetih in sklepih svojo spretnost, modrost in domoljubni čut, ki jih zahteva sedanjí trenutek, prosim blagoslova Vsemogočnega na Vaša dela in izjavljam, da je četrto izredno zasedanje 17. rednega narodnega sobranja otvorjeno.

Živela Bolgarija!

(Dolgotrajno pritrdjevanje.)

Po prečitnem prestolnem govoru je sledila običajna kratka služba božja, naka je predlagal ministrski predsednik Malinov, naj se sobranje odgodi do petka, da more zastopnikom naroda temeljito poročati o splošnem položaju in posebno o pogajanjih, ki so jih uvedli, da se sklene premirje in mir.

Sobranje je sprejelo predlog, naka so zaključili sejo.

Bolgarija se vda brezpogojno.

Budimpešta, 1. Bolgarija se je brezpogojno udala. V Macedoniji so ustavili sovražnosti.

Bolgarsko vojno poročilo.

Sofija, 1. (K. u.) Poročilo bolgarskega generalnega štaba od 30. septembra:

Na podlagi določil sklenjenega premirja so od danes naprej vojaške operacije ustavljene.

prestolu, ker je nositelj vojaške avtokracije na Balkanu.

Avstrijski poslanik se vrnil v Solijo.

Budimpešta, 1. »Keleti Ertesito« poroča, da se je avstrijski poslanik v Soliji grof Oton Czernin včeraj vrnil z Dunaja v Solijo.

Bolgarija Wilsonu.

Geni, 1. »Journal de Geneve« poroča, da je Bolgarija poslala Wilsonu noto, s katero obvešča predsednika, da je pripravljena sprejeti njegove mirovne pogoje in orožje končno odložiti, če bi imela gotovost, da se bodo varovale njene koristi na mirovnem kongresu.

Pašić nezaupljiv.

Lugano, 1. oktobra. »Corriere della Sera« poroča iz Pariza: Zastopnik lista »Petit Journal« je imel razgovor s Pašićem. Ta mu je izjavil, da se Bolgarom ne sme zaupati. Bati se je, da gre pri sedanjem zadržanju Bolgarov za zahrbtnost in za poskus, da pridobije časa. Pašić tudi zato ne zaupa, ker bolgarska armada še ni popolnoma poražena in je komaj preokrenjena bolgarska meja.

Tudi Grki ne zaupajo.

Chiasso, 1. oktobra. Venizelos je odpoval v Solun. Italijanski listi prinašajo poročila, da tudi Grki ne zaupajo Bolgarom. Atenski list »Hestia« pa poziva grško ljudstvo, na katero je bolgarski predlog napravil globok vtis, naj brezpogojno zaupa francoskemu vrhovnemu poveljniku, ki bo storil vse, da se Bolgarija vojaško in politično ne bo mogla več gibati.

Srbi zasedli Skoplje.

Dunaj, 1. oktobra. Od pristojne vojaške strani poročajo o položaju v Macedo-

niji in Bolgariji, da se na tem bojišču zadnje ure ni zgodilo nič posebnega. Skoplje so zasedle srbske čete, kar se je posrečilo samo spretnemu manevru solunske armade. Napredovanje ententinih armad je ustavljeno.

Mackensen nastopa.

Paris, 1. »Journal« piše, da pripravljajo Avstrija-Ogrska novo gibanje čet, dočim se Bolgarijnikajo in zavezniki korakajo proti Soliji. Mackensen zopet nastopa. Nič ni bolj nevarno kakor misel, da bo to le vojaški sprehod.

Glasovi časopisja.

London, 1. »Manchester Guardian« piše: Če bodo Nemci z močno silo skušali Bolgare prisiliti, da sprejmejo svoj sklep, bi to zelo lahko imelo za posledico, da Bolgarija ne bo samo sklenila miru, morda da bo prešla v sovražni tabor. Dalje pripominja list, naj se Bolgariji zjamči teritorialni minimum. Wilson je tozadevno odločen, da se zadeva pravično uredi.

Berlin, 1. (K. u.) »Lokalanzeiger« piše: Samoobsebi umljivo je, da Bolgarija ne more računati na nobene ozire od naše strani, če preneha biti naša zaveznica. Na drugi strani se bomo morali pečati tudi z možnostjo, da naše čete, ki so na bolgarskih tleh, tekom časa počasi odpokličemo iz dežele.

Gešov v Švici.

Berlin, 1. oktobra. »Tageblatt« poroča iz Švice: Že delj časa so se nahajali bolgarski agenti v Švici. Kakor sedaj poroča »Berner Bunde«, je šlo za bivšega bolgarskega ministrskega predsednika Gešova, ki je leta 1915 enako kakor Malinov paktiliral z entento, namesto z osrednjimi državami, in se posebno nagibal k Angleški. Bival je delj časa v Genfu kot odposlanec Rdečega križa, v resnici pa je tam stopil v stik z entento.

Od Yperna do Verduna.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 1. oktobra. Uradno.

Bojna skupina kraljeviča Ruperta.

Blizu obali smo ujeli pri uspešnem izvedenem sunku več sto Belgijcev.

Naša nova fronta na Flandrskem se razteza v črti zadnjih postojank, ki smo jih zgradili v lanskim flandrski bitki, od Ilandzaeme, zahodno mimo Rousselaere, čez Ledeghem in Gheluwe v Werwicq in potem na nižavi Lyse proti naši stari postojanki pri Armentieresu.

Sovražnik je napadel včeraj popoldne med Rousselaere in Werwicqom. Odbili smo ga pred našimi črtami. Razun Belgijcev in Angležev smo včeraj ujeli tukaj tudi Francoze.

Sovražni sunki med Fleurbaixom in Hulluchom ter delni napadi proti višavi Fremelles in Aubers so se ponesrečili.

Na obeh straneh Cambraija je Anglež čez dan nadaljeval svoje napade. Popoldne se je posrečilo eni izmed novoro vpisanih kanadskih divizij, da je mimo Cambraija začasno prodrla proti Ramilliesu. Pod vodstvom generalnega poročnika Fritscha je württemberska 26. rezervna divizija, ki se je v bojih med Arrasom in Cambraijem posebno izkazala, vrgla sovražnika zopet v Tilloy nazaj. Tudi južno od Cambraija smo svoje postojanke kljub ponovnemu naskoku sovražnika popolnoma ubranili.

Vojna skupina gen. polkovnika pl. Boehna.

Na obeh straneh Le Cateleta je sovražnik zopet ponovil napade med Venaillio in Joncourtom. Tudi južno od Joncourta in južno od Somme so se zvečer razvili hudi boji. Napade sovražnika smo povsod odbili.

Boji z Italijani.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 1. oktobra. Uradno: Na raznih mestih albanske fronte se bifejo krajevni boji.

Sicer nobenih posebnih dogodkov.

Rimski listi napovedujejo avstrijsko-ogrsko ofenzivo.

Curih, 1. »Nene Züricher Zeitung« poroča: Italijansko časopisje se v zadnjih dneh zelo peča z možnostjo, da podvzame Avstrija-Ogrska z močno nemško pomočjo ofenzivo. Rimski listi opozarjajo na potrebo navzočnosti močne armade zaveznikov v bližini italijanske fronte.

Mirovno gibanje.

Mirovna ponudba parlamentarcev narodnih velesil.

Bern, 1. okt. Neka švicarska agentura poroča: Parlamentarci orednjih velesil numeravajo ponoviti Burianovo noto in predlagati parlamentarnem sporazumu, naj uvedejo poslanci volitvoh se držav

Bojna skupina nemškega cesarjeviča.

Proti našim črtam med Aisno in Veslo ter nastran Vesle med Breuilom in Joncherviem je Francoz naperil hude napade. Kljub večkratnim naskokom so se razen delnega uspeha, ki je pripeljal sovražnika na višave severno od Breuila, ponesrečili.

V Champagni se je sovražnik omejil na delne napade vzhodno od Suippesa pri St. Marie à Py, severno od Somme Py in proti našim novim črtam, ki smo jih bili ponoči zasedli severno od Aure in Marvauxa. Odbili smo ga. Pri tem smo pri St. Marie à Py ujeli dve francoski stotnjici.

Z močnimi silami so Američani napadli vzhodno od Argonnev. Zariske boje je bil zopet Apremont in gozd pri Montrebeau. Sovražnika smo povsod odbili. Tudi včeraj je pretrpel zelo težke izgube.

Bojna skupina generala pl. Galiwitza.

Na zahodnem bregu Mose se je bojno delovanje omejevalo na motilni ogenj.

Infanterija, pionirji in artiljerija so se enako udeleževali uničevanja mnogobrojnih sovražnih oklopnih voz. V zadnjih bojih so se posebno odlikovali: poročnika Schling in Burmeister res. pešpolka 90, podnadrednika Jolkmann od garde, res. etralski bataljon in Rangouth res. pešpolka 27; poročniki Koibl TAR 40, Schreppeler TAR 74, Ribellez TAR 108, Payer in Bräuer rez. AR 241, Berninghaus rez. FAR 63 in podčastnik Thele TAR 40.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berlin, 1. oktobra zvečer. Uradno: Odbili smo silne sovražne napade na Flandrskem, na obeh straneh Cambraija in v Champagni.

mirovna pogajanja. (To poročilo se nanaša na predlog avstr. poslanca Neumanna, ki ga je nameraval staviti v avstrijski zbornici in o katerem je »Slovenec« že poročal. Op. ur.)

Clemenceau napoveduje mirovne razgovore.

Zeneva, 1. oktobra. »Matine« poroča: Clemenceau je v soboto v Epinalu izjavil, da se bo pričel s sovražnikom razgovarjati o miru, kakor hitro bodo končane letošnje Fochove operacije.

Koncentracija poljskega političnega življenja.

Lvov, 28. sept. 1918.

Pred kratkim so se sešli v Krakovu stari gospodje (če tudi nekateri se miadi po letih), poljski konservativci, pod okriljem bivšega cesarskega namestnika za Galicijo, Bobrznyskega; med njimi so bili tudi gospodje iz Varšave. Posvetovali so

se med seboj in za sebe; le za sebe, zakaj naroda ni za njimi. Bil je to enostavno konventikelj, ki pa je bil toliko pogumen, da je končno izjavil, da se je zedinil v tem alionem. Dobro je povedal neki poljski list, češ, tu ni bilo treba nobenega ujedinevanja več, zakaj ti gospodje so že od nekdaj edini, in vendar bi ga bilo treba; večna avstro-nemška svinga je tudi tukaj zastavila vprašanje: Ali z Nemčijo ali z Avstrijo? V Varšavi je poleg »Lige državne stranke«, ki je bila doslej avstrofilska, »Klub poljskih državotvorcev« (panstvorcev), ki govori radikalno za zvezo z Nemčijo, češ Avstrija razpada in Poljaki je ne morejo reševati na lastno pogubo.

O kaki novi koncentraciji v krogu teh »konzervativcev«, aktivistov, stančikov« torej ni govora, kolikor seveda gospodje že od nekdaj niso bili edini. Pač pa je možno govoriti o koncentraciji strank, ki v istini reprezentirajo narod. Tu je omeniti shod Ludovcev (Ljudske kmetijske stranke) iz Galicije in iz Kraljestva, ki se je vršil te dni tudi v Krakovu. V Kraljestvu so obstajale dosle razne frakcije te smeri; shod v Krakovu je imel ta rezultat, da so se te frakcije z galiskimi Ludovci ujedinile.

Koncentracija pa sega še dalje. Kakor v Krakovu, obstoji tudi Lvovu, v Lublinu in v Varšavi »Kolo medpartijno« ali »Medstrankarska Zveza«, kateri pripadajo Narodni demokrati (Glubinski), Ludovci (Witce, Tetmajer), takozvano »Zjednočenje« (ki se ne more prav odločiti ne za Narodnokratico ne za Ludovce itd.) in »Katoliški Narodovci«. »Medstrankarska zveza« ima »pasivističen« program, to je, popolno neodvisnost Poljske, in kooperacijo z ostalimi Slovani, Čehi in Jugoslavo.

Proti tem političnim tvorbam nima n. pr. dunajsko »Kolo polskie« absolutno nikake zaslombe v narodu, pa najsi »Kolo polskie« še tolikokrat zatrjuje, da »reprezentira« narod. Istotako je general brez vojske gospod Studnicki v Varšavi, ki v svojem »Klubu poljskih državotvorcev« tako vneto govori za zvezo z Nemčijo.

Važno je, da kakor Narodni demokrati tako tudi Ludovci na svojih zaupnih shodi — javnih shodov vlada ne pripušta — dosledno poudarjajo enotnost in skupnost fronte poljsko-češko-jugoslovanske.

skega. Ogrski zakon omejuje dovoljevanje dodatnih rent na inteligenčne sloje, dočim se določbe avstrijskega raztezajo tudi na delavske in kmetijske osebe.

— **Socialni demokrati in mirovni pojoji Avstrije-Ogrske.** V otvoritveni seji poslaniške zbornice 1. oktobra je predložil klub nemških socialnodemokratskih poslancev sledeči predlog: »Vlada se poziva, naj vladam vseh vojujočih se držav predlaga pogajanja o splošnem miru na sledečih temeljih: 1. Ustanovi naj se zveza narodov, ki naj izvede mednarodno razorožbo, podvrže vse skore med narodi odločitvi obligatoričnih (lisa cenzure) mednarodnih razsodišč in postavi nasproti vsaki državi, ki krši mednarodno pravo ali ki ogroža svoje sosedne narode, združeno moč skupne zveze narodov. — 2. Izognitev vsake gospodarske vojske, medsebojno zagotovilo enega postopanja do vseh držav v gospodarskem prometu. Mednarodne pogodbe o delavskem varstvu v smislu sklenjenih sklepov strokovnih kongresov v Bernu in Londonu. — 3. Nobenih aneksij, obnovitev Srbije, Crngore in Belgije. — 4. Nobenih kontribucij. Obnovitev po vojski uničenih malih dežel s pomočjo mednarodnega fonda, ki mu morajo vse vojskujoče se države prispevati. — 5. Avstrija-Ogrska izjavlja, da soglašajo z novo ureditvijo vzhodnih vprašanj na temelju pravice samoodločevanja narodov in da se izpremeni mirovna pogodba, sklenjena v Brestu-Litovskem in v Bukareštu v smislu splošnega kongresa držav, h kateremu naj se povabi tudi ruska sovjetska republika. Pravica samoodločevanja ukrajinskih, poljskih, litvinskih, leških in estskih narodov naj se poveri varstvu zveze narodov. — 6. V interesu miru je izrazila Avstrija-Ogrska že leta 1915. svojo pripravljenost, da dovoli Italiji teritorialne prilivnosti; v mirovni noti 1. avgusta 1917 je izrazil papež svoje prepričanje, da je mir mogoč le, če Avstrija in Italija o teritorialnih med njima obstoječih spornih vprašanjih razpravljati v spravljivem duhu, tako da po možnosti in volji upoštevati želje narodov in da podrediti svoje posebne koristi skupnemu blagru človeške družbe. — 7. Ureditve razmer med narodi v Avstriji je stvar narodov samih. Vpoštevajoč okolnost, ker se sovražni narodi boje, da bi narodi Avstrije-Ogrske, ki niso zadovoljni s svojim sedanjim državnopravnim stanjem, v bodočih časih ogrožali mir Evrope, izjavlja avstrijsko-ogrsko vlada, da je pripravljena razmerje narodov do države iznova stvoriti na temelju svobode in samoodločevanja narodov in bo vladi predvsem postavodajalnemu zastopstvu predlagala, naj se konstituirajo narodna zastopstva posameznih narodov. Vsako teh narodnih zastopstev naj skupno z na temelju splošne, enake volilne pravice izvoljenimi poslanci izdela ustavno in upravno organizacijo za se in naj se dogovori z drugimi narodi države, katere zadeve narodov naj ostanejo skupne in kako naj se skupne zadeve urede. Vlada izjavi, da pritrdi vsaki taki ureditvi, o kateri se narodna zastopstva posameznih dežel medsebojno sporazumejo. — Glede na poslovanje se predlaga: V predposvetovanje tega predloga se ustanovi odsek 26 članov, kateremu se dovoli za poročanje rok 14 dni.«

— **Jugoslovansko vprašanje in stranka grofa Karolyja.** Mažarski politični tednik »Viradot«, ki pripada Karolyjevemu pacifističnemu pokretu, prinaša izjave raznih politikov o parlamentarnem boju za neodvisnost Mažarske. Tako je izjavil poslanec Ivan Hock, da je pretekla doba laži in da prihaja doba pravice. Pričenja se nov čas, ki bo zbrisal države, sezidane na oboroženi sili. Program, ki ga zastopa Wilson, je program humanizma, a ne imperializma. Kar se tiče pridružitve Bosne in Hercegovine Ogrski, po mišljenju Hocka ni bilo pravilno, da se je dalo to vprašanje na dnevni red, ampak bi morali počakati z rešitvijo do miru. Kajti danes še ne vemo, ali bomo skrpali zmagonosni mir, ali pa bodo o priliki sklepanja miru naši sovražniki v ugodnejšem položaju. Torej vse to, kar se sedaj dogaja v zvezi z jugoslovanskim vprašanjem, smatram za nesrečen eksperiment. Zastopam humano stališče, ker ne potrebujem podrejenih narodov. Jaz bi dal Hrvatski popolno avtonomijo na temelju personalne unije. 67 letna nagodba je propadla in dualistične državne forme ne bomo mogli vzdržati.

— **Koalicijski kabinet na Ogrskem.** Budimpešta, 1. Wekerle je dokončal pogajanja glede sestave koncentracijskega kabineta. Pričakujejo, da se sestavi že ta teden. Grof Tisza kakor tudi grof Julij Andrássy in grof Apponyi so pripravljeni vstopiti v vlado. Dr. Wekerle odpotuje danes na Dunaj, da dobi pritrdilo vladarja za sestavo takega kabineta.

— **Budimpešta, 1.** Z ozirom na zunanji položaj je odredil ministrski predsednik dr. Wekerle, da se skliče zbornica na dne 8. t. m.

— **Budimpešta, 1.** Grof Tisza je izjavil sinoči v klubu narodne delovne stranke, da zahteva sedanjí politični položaj koncen-

tracijo vseh državnozbornskih strank, kajti razen ustanovitve vojaške fronte se mora ustvariti enotna politična fronta. To je predpogoč dostojnega miru. Izjave Tisza so sprejeli s splošnim odobravanjem.

— **Ministrska kriza v Nemčiji.** Berlin, 1. oktobra. (K. u.) »Vossische Zeitung« poroča: Narodni liberalci bi vstopili v koalicijsko ministrstvo, če bi se formuliral notranji program tako, da bi jim dali koncesijo glede na nazor o brest-litovskem miru tako, da bi namesto revizije, katero zahtevajo socialni demokrati, rekli, da je brest-litovski mir okvirni mir. Vsa imena, ki so jih imenovali časopisi kot bodoče državne tajnike, n. pr. poslanca centra Erberger in baron pl. Rechenberg, socialna demokrata Ebert in Legien in naprednjak Fischbeck so le kombinacije. Parlamentarni krogi so dijo, da se bo zbral državni zbor bodočih tork, da sprejme program nove vlade.

— **Volilna pravica v Nemčiji.** Berlin, 1. oktobra. (K. u.) V današnji seji 17. komisije gosposke zbornice se je po kratkem razgovoru odklonil predlog, da se vpelje poklicna ali skupinska volilna pravica in se je sklenila splošna, direktna volilna pravica po vladnem predlogu s pristavkom, da dobijo 40letni volivci en dopolnilni glas. Nadaljnje posvetovanje se je potem preložilo na jutri.

Dnevne novice.

— **Slovensko Planinsko društvo** je sprejelo poročilo, da bi bil Triglavski dom na Kredarici pogorel. Ko je društveni zaupnik koj poslal oskrbnika na Kredarico, se je izkazalo, da je bila ta vest neresnična in da tedaj Triglavski dom ni pogorel. Kakor društvo, tako se raduje gotovo vse naše občinstvo, da je nepoškodovana ta dragocena planinska postojanka, ki je najvišja v južnih Alpah.

— **Iz D. M. v Polju.** V naši občini se je pojavila španska bolezen prav močno. Pri nekaterih hišah so naenkrat ležali vsi ljudje. Zahtevala je tudi nekaj žrtv. Bolezen se vedno bolj razširja. — Županstvo je dobilo nalog za oddajo 30 vagonov krompirja, ker so morali lani ljudje dati toliko krompirja, da ga niti za seme niso imeli dosti, pri marsikateri hiši ga je tudi za jesti zmanjkalo. Letos je še slabše, ako se bo velike množine zahtevalo, tako posebno, ker je v bližini železnice zelo veliko pokradenega, nekatere njive ob železnici so popolnoma prazne. Ko so popisovali pridelke, so popisovalni organi vzeli vso ploskvo, ki je obdelana, v poštev, glavvarstvo pa zahteva sedaj krompir ravno tako iz njive, ki je od tatov izpraznjena, kakor z one, ki ni. — Nekemu posestniku v Snerjah je napravilo vojaštvo na vrtu 500 K škodo s tem, da je uničilo travo in polomilo nekaj sadnih dreves. Mož se je pritožil, zadeva se je vlekla cno leto, sedaj pa je dobil 5 K, reci pet kron odškodnine. — Vsled vednih dajatev živine je nastalo veliko pomanjkanje delavne živine, zato ne bode mogoče obdelati vsega polja v jeseni. Semensko žito se je obetalo, toda čas setve je tu, žita pa nikjer. Oblasti samo zahtevajo, ne dajo pa nič.

— **Poštni promet z Ukrajino.** Pisemske pošiljke v Ukrajino in iz nje so dopustne tudi v poljskem jeziku.

— **Poštna vest.** Zaradi nakupljenja zavrtkov je do preklica ustavljeno sprejemanje poštinih zavrtkov za Dunaj, izvemši potrebne in nujne zavrtke ter zavrtke z drožjem in denarnimi pošiljatkami.

— **Potes.** S Preloke poročajo: Preteklo soboto ob 2. uri 15 minut zjutraj smo čutili tukaj močan potresni sunek s predidnim par sekund trajajočim lahkim bobnjenjem.

— **Stavka v dunajskih gledališčih.** 1. oktobra so pričeli na dunajskih gledališčih stavkati igralci in se niso nikjer vršile skupne. Na vseh odrih so se vršili shodi lokalnih zvez, na katerih so odklonili predloge gledaliških ravnateljev.

— **Kolera v Berlinu.** Wolff poroča: V Berlinu je v zadnjih dneh obolelo 7 oseb na azijski kolero, 6 jih je umrlo.

— **Tihotapci usnja zaslužili nad 7000 milijonov kron.** Poljski poslanec inženir Angermann je objavil zanimive podatke o oderuških dobičkih, ki so se zaslužili v tihotapstvu z usnjem. Centrala za usnje je dala leta 1917. strojiti 1.100.000 govejih in 100.000 konjskih kož. Ker izdelajo iz ene kože 50 parov podplatov, bi bili lahko izdelali 60 milijonov parov podplatov. Če se računa, da odpade vojaštvu 24 milijonov podplatov, je ostalo civilnemu prebivalstvu 36 milijonov podplatov. Kje je to usnje, ker ljudje ne morejo nikjer kupiti podplatov? Gotovo je v skladiščih tihotapcev. Koliko so zaslužili oderuhi? Poslanec Angermann računa tako-le: Centrala za usnje je izdelala leta 1917 1 milijon 200.000 kož; vsaka koža vrže 15 kg usnja za podplate; izdelali so torej 18 milijonov kilogramov teplačev. Če odračunamo polovico za vojaštvo, ostane civilnemu prebivalstvu 9 milijonov kilogramov. Centrala prodaja teplačev 13 do 20 K kg, v tihotapski kupčiji se na prodaja kilogram

Wilson o zvezi narodov.

London, 1. oktobra. Predsednik Wilson je v novem svojem govoru naznanil sledečih pet točk za organizacijo zveze narodov:

1. Nepristranska pravičnost, ki jo nameravamo odmeriti, ne sme razločevati med onimi, do katerih želimo biti pravični in tistimi, do katerih ne želimo biti pravični. Pravičnost mora biti taka, da ne bo poznala nobenih ugodnosti in nobenega stopnjevanja, marveč le enake pravice za udeležene narode.

2. Noben poseben, osamljen interes katerega koli naroda ali skupine narodov ne more tvoriti temelja kakega dela pogodbe, če se ne ujema s skupnimi interesi vseh.

3. V skupni rodbini zveze narodov ne sme obstojati nobena vez, nobena zveza in tudi ne posebne pogodbe ali dogovori.

4. V zvezi sami ne smejo biti nobene posebne, samoljubne gospodarske kombinacije, ne sme se uporabljati gospodarski bojkot v kakršnikoli obliki ali izključitvi; izvzeto je samo pooblastilo sile, katero se

podeli zvezi narodov, da naloži gospodarske kazni z izključitvijo svetovnih trgov, in sicer kot sredstvo discipline in kontrole.

5. Vsi mednarodni dogovori in pogodbe kakršne koli vrste se morajo s popolno vsebino naznaniti ostalemu svetu.

Taft in Roosevelt za vojno odškodnino.

Rotterdam, 1. oktobra. Angleški časopisi poročajo: Bivša predsednika Združenih držav Taft in Roosevelt sta uvedla agitacijo za to, da se naloži osrednjima vevlesilama pri sklepanju miru izplačilo znatne vojne odškodnine.

Wilson za žensko volilno pravico.

Washington, 30. (K. u. Reuter.) Predsednik Wilson je predlagal v govoru, ki ga je govoril v senatu, naj se razširi volilna pravica na ženske, ker je velike važnosti za srečno nadaljevanje vojske. Predsednik je opozarjal na dejstvo, da je prevzela vodstvo zdaj Anglija, ker je zagotovila ženskam enako volilno pravico.

Politične novice.

— **Slovenski socialni demokrati in narodno vprašanje.** Prihodnji teden se bo vršila v Zagrebu konferenca zastopnikov slovenske, hrvatske in bosanske socialne demokracije. Z ozirom na to konferenco, ki se bo morala pečati tudi z jugoslovanskim vprašanjem, piše včerajšnji »Naprejek«: V tragično situacijo socialističnih strank bi zamogla doprinese razjasnitev le takojšnje oživitvorenje iskrene internacionale. Na tako možnost pa zaenkrat, žal, ne moremo računati. Gotovo je pač, da se s sedanjimi večinskimi socialističnimi strankami ne pride kmalu do prave internacionale, še manj pa do pravega revolucionarnega boja. Le ozirom se nekoliko okoli in omejimo se samo na stališče poklicanih socialističnih strank, zlasti pa nemških sodrugov, glede narodnega in še posebej jugoslovanskega vprašanja. Ob petem letu vojne še ne vemo, kako pravzaprav nemški sodrugi mislijo o tem. Vemo samo, da se je po tolikih letih razdvojenosti, povzročene ravno vsled narodnih problemov, izpregovorilo oficijelno šele v zadnjem času v Zell am See. Toda kako? Resolucija, ki bi bila lahko prinesla nekaj luči in upanja v ta obupen položaj je prava slika notranje krize v nemški socialni demokraciji. Nasproti resoluciji, ki bi morala izražati Bauerjevo čisto in precizno stališče, so stale Rennerjeve znane teorije; iz vsega se je pa izvila po Ellenbogenovem prizadevanju sicer enotna, toda zelo konfuzna resolucija, ki meša neodvisne zvezne države z narodnimi okrožji, tako da danes vemo še manj kot prej, pri čem pravzaprav smo. Temu je dodati še članek, ki ga je objavila pred kratkim »Arbeiter Zeitung«, in ki kaže na rešitev jugoslovanskega problema brez Slovencev! V resnici stoji stvar danes tako: Med tem ko vemo, da so meščanske stranke za jugoslovansko državo, ne vemo, če so zato nemški sodrugi. Kaj storiti? ... Zagrebška konferenca mora povedati soglasno, da smo jugoslovanski socialisti slejkoprej pristaši mednarodnega socialističnega boja, ker le v tem vidimo spas in zmagajo proletariata, da pa z ozirom na razmere v večjih, merodajnih, socialističnih strankah in na zgodovinski trenotek našega naroda, ki ne trpi nikakega odlašanja in obotavljanja, ne moremo ukreniti drugače, nego da z vsemi možmi povsod in v vseh oblikah podpiramo narodni boj ter vse pri njem sodelujoče sile, zato da po možno sestavni proces naroda ter potem z večjim uspehom in krepkejšo silo posta-

vimo naša ljudstva na pot socialnega boja in socialnega osvobođenja.

— **Enotnost češke taktike.** 29. septembra se je sešel češki Narodni odbor in Češki svaz, da bi dala češki politiki primerno direktivo. Glede skupne narodne taktike se je sklenilo, da se odkloni vsako pogajanje z Dunajem. Te konference so se udeležili tudi odposlanci katoliških strank in so se sklepu soglasno pridružili. Na tem zborovanju je poslanec Šrámek izjavil, da je ravno katoliška stranka najdalje priporočala aktivno politiko in jo branila v Narodnem odboru in Češkem svazu, da je smatrala pasivistično politiko za preveč hazardno koristim naroda, »toda nemški kurs Seidlerjev in Hussarekov nam je vsilil prepričanje, da je aktivna politika v teh razmerah nemogoča in da se mora ves narod postaviti kakor en mož proti nemškemu kurzu.« Od dne 29. septembra je torej ves češki narod enodušen ne le glede cilja češke politike, ampak tudi glede taktike. »Našinec« pristavlja k temu sklepu: »S tem je končana doba sporov o aktivnosti in pasivnosti in češki narod stopa v odločilno dobo svetovne vojne popolnoma enoten, da bi enoten vstopil v samostojno češko-slovaško državo.«

— **Cesar je sprejel v posebni avdijenci skupnega finančnega ministra barona pl. Spitzmüllerja, poveljnika mornarice konteradmirala pl. Horthyja, generalnega ravnatelja avstrijskega rudarske in livarske družbe Güntherja, ravnatelja avstrijskega kreditnega zavoda za trgovino in obrt pl. Neuratha in dunajskega knezoškofa kardinala dr. Pifflla, ki se je udeležil tudi zajtrka.**

— **Cesar se je pripeljal sinoči iz Reichenau v Baden, kjer je sprejel načelnika generalnega štaba pl. Arza.** Cesar se je peljal nato na Dunaj, kjer je sprejel »Na Dvoru« zunanjega ministra grofa Buriana in ministrskega predsednika Hussareka.

— **Vojaške oprostitive.** V prvi seji poslanske zbornice so vložili poslanci Friedmann in tov. na domobranskega ministra naslednjo interpelacijo: Glasom zanesljivih vesti so se v zadnjem času ukrenile odredbe, da se v velikem obsegu razveljavijo vojaške oprostitive — v Avstriji je menda 75.000 oproščencev. Z ozirom na pomanjkanje ljudi v zaledju naj domobranski minister gornje »odredbe, ako so se izdale, razveljavi.

— **Zakonski načrt o vojaški preskrbi** z dopolnilnim zakonom o dodatnih rentah je vlada 1. t. m. predložila zbornici. Dočim se prvi zakon glasi enako kakor ogrski, se pa drugi bistveno razločuje od ogr-

snja na zahodu države s 150 K, na vzhodu države pa s 300 K. Oderuška tihotapka kupčija zasluži torej pri kilogramu poplačano do 200 K. Pri 9.000.000 kg je znebiti to leta 1917, okroglo 1.800.000.000 K. Take razmere so že štiri leta. Če je tudi račun le približni, le kaže, kakšne veljanske svote so brez potrebe izželi preivalstvu. Posl. Angermann je zahteval, aj nastopi državno pravičnost proti temu velikanskemu oderuštvi.

— **Odprte vojne pošte.** Seznam c. in r. vojnih in s številko označenih etapnih poštne uradov, ki so pripuščeni za promet z zasebnimi vojnopoštami zaviti: 3, 4, 1, 49, 51, 55, 95, 115, 136, 145, 161, 167, 68, 170, 172, 176, 178, 180, 185, 188, 190, 91, 192, 195, 197, 198, 203, 211, 212, 218, 20, 224, 230, 243, 238, 239, 240, 244, 245, 47, 249, 250, 252, 254, 255, 256, 258, 259, 61, 262, 263, 264, 266, 267, 272, 276, 277, 79, 280, 281, 282, 283, 284, 286, 287, 288, 90, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 04, 307, 318, 324, 332, 335, 337, 339, 340, 41, 343, 346, 347, 348, 354, 356, 357, 359, 60, 361, 363, 365, 367, 369, 372, 374, 377, 79, 380, 381, 383, 385, 386, 387, 388, 390, 91, 392, 394, 397, 400, 401, 402, 403, 405, 106, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 414, 415, 116, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 127, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 447, 449, 450, 151, 452, 453, 454, 456, 457, 460, 462, 465, 166, 467, 468, 469, 474, 475, 476, 478, 481, 182, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 490, 493, 194, 495, 499, 500, 510, 511, 512, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 523, 524, 529, 530, 531, 532, 534, 536, 539, 540, 541, 542, 543, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 570, 572, 573, 574, 576, 577, 579, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 593, 595, 600, 605, 608, 611, 613, 618, 620, 621, 622, 623, 627, 628, 631, 632, 634, 635, 638, 640, 642, 643, 644, 654, 646, 648, 649, 1056, 1057, 1058, 1060, 1061, 1062. — Ravno tako so dopuščeni zasebni vojnopoštni zaviti na vojne in etapne poštne urade s kakim pristavkom, tako n. pr.: z rimsko številko ali z dodano črko »vojnopoštni urad 520/II« ali »vojnopoštni urad 517/a« itd., tedaj če je z glavnino (arabsko) številko označeni vojni ali etapni poštni urad po gorenji točki 1 pripuščeni k prometu z zasebnimi vojnopoštami zaviti. — V prometu zasebnih vojnopoštne zaviti na etapne poštne urade s krajevno označbo v zasedenih ozemljih se v dosedanem obsegu nič ne spremeni ob tej priliki.

Ljubljanske novice.

Ij **Umrila** je danes jutraj za špansko boleznijo gospa Amalija Robida, roj. Sever, soproga g. profesorja Adolfa Robide. Iskreno sožalje!

Ij **Sentpeterska prosveta.** Jutri, v četrtek, dne 3. t. m. točno ob pol 8. uri zvečer prvo predavanje v društvenih prostorih.

Ij **Razstava narodnih ročnih del in narodnih noš** se odpre v nedeljo, dne 6. t. m. v »Mladiki«. Odprta bo vsak dan od 1. do 5. ure popoldne, ob nedeljah pa dopoldne in popoldne. Vstopnina 1 krono za osebo. Kdor ima v svoji lastni kaj značilno narodnega, naj blagovoli poslati najkasneje do sobote v Mladiko (pritličje), kjer bo »Odbor splošnega sloven. ženskega društva« sprejemal razstavne predmete. Brez dvoma store Slovenci — kakor vedno — tudi to pot svojo rodoljubno dolžnost.

Ij **Glasbena Matica.** Spored velikega koncerta, ki ga v soboto, 5. oktobra, zvečer ob pol osmi uri v veliki dvorani hotela Union izvajata znameniti dozorci umetnik Pepa Barton, 16letni virtuoz na gosli, in Marija Hellerova-Sadecka iz Prage, obsega sledeče lepe točke: 1. Čajkovskij: Koncert za gosli, op. 35. I. Allegro moderato. II. Canzonetta. III. Finale. Allegro vivacissimo. Igra Pepa Barton. 2. a) Chopin: Nocturno v B-duru. b) Liszt: Tarentella. Igra Marija Hellerova-Sadecka. 3. a) Pepa Barton: Ukolobavka. b) Fibich-Kubelik: Poem. c) Smetana - Ondříček: Skočna (Češki ples). Odmor. 4. Paganini: Koncert za gosli v D-duru. 5. a) Foerster: Sneni. b) Bendl: Intermezzo. c) Dvorak: Furiant. Igra Hellerova-Sadecka. 6. a) Dvorak: Slovanski ples v E-molu. b) Sarasate: Ciganska melodija.

Ij **Shod železničarjev.** Dne 4. oktobra 1918 se vrši shod vseh železničarskih konsumentov kranjskih železničarjev, katerega sklicuje podružnica prav. in strok. društva Ljubljana I. ob pol 8. uri zvečer v dvorani hotela »Ilirija« v Ljubljani. Dnevni red: 1. Aproxizacijske razmere. 2. Raznoterosti. — Sklicatelji.

Ij **Telefonske številke c. kr. deželne vlade.** Ker se dostikrat kličevo telefonični oddelki deželne vlade pod napačno šte-

vilko, se priobčijo v naslednjem številke: št. 358: ekselencia c. kr. deželni predsednik. — Št. 20: predsedništvo. — št. 128: oddelek I. — št. 177: oddelek I. — za promet z živino ter preskrbo z mesom, deželna kultura (predstojnik oddelka c. kr. vladni svetnik Kresse). — Št. 321: oddelek VIII. — stavbene zadeve, premog. — Št. 5: nadzornik za preživljanje c. kr. urada za ljudsko prehrano (polkovnik Viljem Wiener).

Ij **Gospodu županu!** Prejeli smo: V zadnji seji občinskega sveta ste obljubili, da bode te ugodili interpelaciji glede razsvetljave na Trnovskem pristanu in na Opekarski cesti. Preteklo je že 14 dni, a po teh cestah je vsaki večer bolj tema. Gospod župan! Potrudite se enkrat in pojdite zvečer okoli 7. ali 8. ure na sprehod po teh cestah in prepričali se bode, da gori od sv. Jakoba mostu do mitnice na Opekarski cesti samo ena svetilka pri Gradaškem mostu. Gotovo bode prišli do prepričanja, da je tu luč nujno potrebna preden se še kaka nesreča prihod. Po stranskih ulicah Opekarske ceste ste pustili odstraniti vse drogove s svetilkami vred. Kako bi bila potrebna v vsaki ulici vsaj ena svetilka. Tatvine se tudi vedno bolj množe. Prosimo, ugodite kmalu prošnjam prebivalstva teh dveh cest.

Ij **Krojači in krojačice** se vabijo na vreden sestanek, ki se bo vršil v četrtek dne 3. oktobra točno ob pol 8. uri zvečer v gostilni pri »Zlati ribi«. Stritarjeva ulica.

Ij **Obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani.** Mnogo vajencev in vajenk se preteklo nedeljo še ni vpisalo v šolo. Naj to nemudoma store pri vodstvu one šole, kateri pripadajo, ker se prihodnjo nedeljo prične že z rednim poukom.

Ij **Posredovalnica za goriške begunce** v Ljubljani išče stanovanje in hrano za dva dijaka begunca srednjih šol. Blagohotne ponudbe se sprejemajo pri Posredovalnici za goriške begunce v Ljubljani.

Ij **Izplačevanje vojaških nastanitvenih pristojbin** se zopet prične na mestnem magistratu v četrtek, 10. oktobra v mestnem vojaškem nastanitvenem uradu (Mestni trg št. 27, III. nadstropje), in sicer: za stanovanje v I. mestnem okraju (Poljanski okraj), v II. mestnem okraju (Mestni trg, Stari xrg, Karlovska in Dolenjska cesta) in v III. mestnem okraju (Trnovo in Gradišče do Franca Jožefa ceste) v četrtek, dne 10. oktobra. — Za stanovanja severno Prešernove ulice, Franca Jožefa ceste — IV. in VI. mestni okraj — št. Peterski okraj in Vodmat v petek, 11. oktobra. — Za Spodnjo Šiško in vse one, ki bi bili zadržani v gori navedenih dneh, v soboto, 12. oktobra. — Uradne ure izplačevanja so od 3. do 1/2. popoldne.

Ij **Kaj je s kurivom?** Zima trka na dur in večina prebivalstva nima ne drv, ne premoga. Revnejši sloji so si za sprotno kuho pomagali dosedaj s tem, da so hodili po suhljad v bližnje gozde. Toda ti so tako potiščeni, da skoro ni ničesar več dobiti in to, kar so dobili, so požgali sproti. Marsikdo bi si bil malo nabral za zimo, ako bi bil imel premog, toda tega že davno ni in tako so morali vse požgati, ali pa še isto drobtinico živeža, ki ga dobe, povžiti surovega. In sedaj, ko ne morejo zaradi vremen, nekateri tudi zaradi pričetka sol več od doma, so še ob tisto malce kuriva, ki so si ga sicer z velikim trudom nabrali sami. Skrajni čas bi že bil, da bi ljudje dobivali vendar že zopet redno tiste kilograme premoga, ki jim gre po sedanjih naredbah. Brez živeža, brez obleke in obvala, brez kuriva ljudstvo tudi z največjim samozatajevanjem ne bode »vzdržalo« in nastati mora vsled tega hud jo! To bi merodajni gospodje pri deželni vladi pač lahko uvideli!

Ij **Mestna zastavljavnica ljubljanska** naznanja p. n. občinstvu, da se vrši dne 10. oktobra 1918 redna mešana dražba v mesecu februarju 1918 zastavljenih dragocenosti in efektov (blaga, perila, strojev, koles itd.) od 3. do 6. ure popoldne v uradnih prostorih, Prečna ulica št. 2. — Posebno se še opozarja, da na dan dražbe ni mogoča rešitev ali obnovitev zapadlih predmetov, temveč le najkasneje zadnji uradni dan za stranke pred dražbo.

Štaterske novice.

š **Narodna pridobitev ob meji.** Graščina »Steinbrunn«, znana pod starim imenom »Steinhof« v Plitviškem vrhu blizu Radgone, ki je bila že od nekdanj nemške posesti, je kupila Slovenka gospa Amalija Zorčič iz Ljubljane. Dosedanja posestnica, neka nemška baronica, se ni več dobro počutila med Slovenci in ni hotela priti pod Jugoslavijo, zato je pobrala svoja šila in kopita ter odšla nekam visoko gor na

Nemško, kjer upa, da je jugoslovanski zmaj ne bo dosegel. Da je prišlo to posestvo v slovenske roke, ima velike zasluge gornjeradgona posojilnica.

š **Trbovlje.** Opozarjamo na slavnost blagoslovljena zastave Orlov dne 13. oktobra. Obširen spored. Cerkevni govor ima dr. Korošec. Vspored prihodnjic.

š **Savinjski podružnici S. P. D.** so povodom 25letnice pristopili kot ustanovniki: Celje: g. dr. E. Kalan, odvetnik; g. A. Kocuvan, trgovec; gospa Ana Majdičeva; Brežice: g. Ivan Grobšek, mesar in gostilničar; Gornji Grad: g. Fr. Pobrežnik, posestnik; Kropa: g. A. Zavolovšek, pos.; Pustopolje: g. Fr. Cajnar, pos.; v Žalcu je pridobila gospica Angela Hodnikova za ustanovnika g. poročnika I. Klemenčiča. Umrila sta pa letos pristopivša ustanovnika g. Julij Žigan, trgovec na Polzeli in g. Andrej Krošelj, trgovec na Dobovi. Blag jima spomin! V Mozirju nabiranje gospe Angele Goričar še ni končano.

Prosveta.

pr **Poziv pevcem in pevkam v Ljubljani.** Peveci in pevke se prijazno vabijo, da blagovolje pristopiti ljubljanskim cerkvenim zborom. Podpisani cerkveni pevovodje so imeli in še imajo veliko skrb in razne težkoče z vzdrževanjem petja na ljubljanskih cerkvenih korih. Moške je večinoma pobrala vojska, a tudi ženskam ni prizanesla, ker marsikatera pevka je bila prisiljena poiskati si postranskega zaslužka in je bila vsled tega odtegnjena pevskemu poklicu. Pevce mikajo tudi koncertna društva, mika jih gledališče. Nič nimamo zoper to; saj tudi koncerti in gledališče, če je dobro, opravljajo veliko kulturno delo. Le to se nam čudno vidi, da imajo peveci in pevke tako malo misla, veselja in časa za cerkveno glasbo, dasi ima vendar vsa glasba svoj izvor in začetek ravno v cerkvi. — Bili so časi, ko so na ljubljanskih korih, zlasti v stolnici in pri sv. Jakobu, sodelovali peveci iz zelo uglednih stanov: profesorji, učitelji, uradniki, gospe in gospodične iz odličnih meščanskih krogov. Imena: Razingar, Bezjak, Belar, Likar, Böhm, Mahr, Ferjančič, Gregorič itd. so nam iz nedavnih časov še v živem spominu. Je-li sodelovanje na cerkvenih korih dandanes manj častno? — In novejši cerkvene skladbe, ne nudi li njih poznavanje in izvajanje krasnega užitka? — Tudi na naše dijaštvo se obračamo. Kje je? Tri gimnazije, realka, pripravnica; pa se le redko kdo oglasi, dasi je pevanje ravno pri bogoslužju v mnogem oziru jako koristno: 1. se peveci pri cerkvenih zbora največ nauče; 2. se jim izobrazijo čut za lepoto cerkvenega bogoslužja, ki ga krasi s svojim sodelovanjem; 3. opravljajo lepo kulturno delo, saj je cerkev pravi hram umetnosti za verno ljudstvo; 4. pevec deluje za čast božjo in si s tem nabira neveljavih zaslug; 5. tudi gmočno zasluži in si s tem lajša eksistenco. — Moge straši jutranja služba božja. Toda za to ne gre toliko, ker bo na vsak način treba poskrbeti, da se pri jutranjem in popoldanskem opraviilu dá beseda in prostor ljudstvu. Tudi ljudsko petje je važna stvar, ki ga v cerkvi ne smemo in nočemo zanemarjati. Gre nam pa za enkrat mnogo bolj za glavno, za predpoldansko službo božjo, ki naj pri nji cerkvena umetnost in dovršenost imata svoje mesto. — Radi bi vzdržali cerkveno petje na dosednji višini in ga po možnosti še bolj izpopolnili. V ta namen torej vlnudno vabimo pevce in pevke, ki se čutijo sposobne in imajo veselje za cerkveno umetnost, zlasti tiste, ki stalno bivajo v Ljubljani, k pristopu v naše cerkvene pevske zbore. Stanko Premerl, stolni pevovodja. P. Hugolin Sattner, pevovodja v frančiškanski cerkvi. Ivan Zdešar, pevovodja pri sv. Petru.

pr **Iz gledališke pisarne.** V četrtek dne 3. t. m. se ponovi zvečer »Moralna gospe Dulske« za abonement C. — V petek ostane gledališče zaprto, ker se vrši skušnja za gledališko igro slavnega češkega pisatelja Jiraseka »Laterna«.

pr **Slovenska Matica.** Knjige Slovenske Maticе za 1918. leto so v tisku. Letošnji zvezek Zabavne knjižnice, ki prinese zbirko novel priljubljenega avtorja Ks. Meška, je že domalega postavljen. Izide tudi letošnji zvezek Knezove knjižnice z nekaterimi povestmi mlajših avtorjev in deloma s poljudnim znanstvenim gradivom. Več publikacij pri sedanjih silnih cenah Matica ne more izdati. Dve knjigi jo bosta stali letos več, kakor pred vojsko 6 knjig. Poleg tega je stiska za papir tako velika, da se ga je komaj posrečilo preskrbeti za dve knjigi. Prosimo vse Maticarje, da računijo z razmerami in ne pričakujejo obširnih izdani, ki so v petem le-

tu vojske in draginje nemogoče. Matica hoče po vojski razviti uspešno kulturno delovanje in da pospeši beletristično in pa znanstveno produkcijo, je razpisala že sedaj izdatne častne nagrade za priporodne in znanstvene spise, pri čemer niti ni pozabila na našo dramatik. Zovišala je času primerno honorarje za originalno beletristiko in znanstvo, kakor tudi za prevode. Ta stran je torej v redu. Treba pa je še, da stori svojo dolžnost tudi slovensko občinstvo. Še vedno je dovolj krajev, kjer ni poverjenistev. Bodisi da so to manjši kraji, vendar je potrebno, da se tudi tukaj najde in oglasi rodoljub, ki je pripravljen opravljati posel Maticnega poverjenika. Zadnji časi kažejo v splošnem, da je naša publika precej pozabila na Matico. Iz nekaterih dolenjskih krajev, koder išče Matica poverjenike, pisarna sploh ne dobi odgovorov. Prostovoljni prispevki, ki so bili prej prijetna vsakdanost, so zadnje mesece popolnoma izostali. In vendar ni Matica za narod manjšega pomena kot ostale narodne institucije, katerih se naše občinstvo vedno v isti meri hvalevredno spominja. Želimo v interesu koristi naroda, naj bo našim ljudem Matica pri srcu, naj se povsod, kjerkoli še ni urejenega poverjenistva, takoj kdo oglasi, ki bo ta posel vestno in z verno opraviljal, in naj se vsak, kdor še ni Maticar, priklasi za člana in plača za sedanje razmere neznatni letni prispevek.

pr **Seja Gospodarskega odseka Slovenske Maticе** bo v četrtek, dne 3. oktobra popoldne ob 6. uri v prostorih Slovenske Maticе na Kongresnem trgu št. 7.

pr **Kubala umrl.** Lvov, 1. (K. u.) Poljski zgodovinar in pisatelj Ljudevit Kubala, katerega so pred enim mesecem povodom osemdesetletnice zelo slavili, je umrl.

Gospodarske novice.

g **Dunajska borza.** Nepričakovani polom na Balkanu in mirovna ponudba bolgarske vlade generalisimu ententinih čet v Solunu je povzročila na borzi grozovito zmedo. Uvaževali so tudi dalekosežni politični pomen kapitulacije bolgarske države. Takoj so na polnile borzo ponudbe od vseh strani in cena papirjem je grozovito padala. Vodeča bančna delnica je zgubila 75 K. Vrednosti državnih železnice so padle za 92 K. Drugi papirji so zgubili do 150 kron; orožno-industrijski celo do 175 kron. Razumljivo da je ta depresija vplivala posebno na bolgarske in turške vrednote. V obče se smatra položaj za jako resen in najbolj kritičen, kar jih je doživela v tej vojni Avstrija in Nemčija. Borza je zaključila z najnižjimi kurzi in največjo rezerviranostjo.

g **Tedenski pregled deviznega trga.** Avstrijskemu in nemškemu denarju je bolgarska katastrofa že tako slab kredit še veliko poslabšala. V Curihu je notirala 27. septembra avstrijska krona 34,75; nemška marka 60,65. Devize ententinih držav pa rastejo. Rim notira v Curihu 68, Pariz 80,30, London 20,87. Zanimivo je, da so bolgarski levi ključ temu, da je Malinov zavil k ententi, ohranili na Dunaju svojo prejšnjo vrednost, a najbrž se bo tudi tu v kratkem pokazala občutna razlika.

g **Krona in marka v švici.** Curih, 1. Devizni kurzi. Dunaj: 37,50; Berlin: 67,50.

g **Zvišanje cen sladkorja.** Cene sladkorja v tovarni zvišajo od 212 K na 292 K za 100 kilogramov; zato bo znašala cena v nadrobni prodaji namesto dosedanjih 2 K 40 vin., 3 K 20 vin. za kilogram.

Aprovizacija.

a **Zeljinate glave za III. okraj.** Starnke III. okraja prejmejo zeljinate glave na zelena nakazila za krompir v petek, dne 4. t. m. in v soboto, dne 5. t. m. v deški šoli na Ledini. Določeni je ta-le red: V petek, dne 4. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 1 do 130, od 9. do 10. ure št. 131 do 260, od 10. do 11. ure št. 261 do 390, popoldne od pol 2. do pol 3. ure št. 391 do 520, od pol 3. do pol 4. ure št. 521 do 650, od pol 4. do pol 5. ure št. 651 do 780, od pol 5. do pol 6. ure št. 781 do 910. V soboto, dne 5. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 911 do 1040, od 9. do 10. ure št. 1041 do 1170, od 10. do 11. ure št. 1171 do konca. Stranke dobe lahko do 500 kg zeljatih glav, kilogram stane 56 vinarjev.

a **Prodajalci sladkorja** iz Ljubljane se vabijo, naj se zanesljivo zlate v četrtek, dne 3. t. m. v sladkorni centrali pri g. ravnatelju Lillegu radi sladkornih nakazil.

Našel se je medalionček z dvema slikama. Dobi se v Krakovski ulici št. 21.

Ušla je pred 10 dnevi z Luške planine neznanu kam kobila, stara 4 leta, srednje velikosti, prama. Kdor bi kaj vedel o njej, se pros, naj naznani Janezu Uršiču, Zg. Stranje 10. pošta Kamnik.

Zgubil se je v noči od 27. na 28. septembra osel. Kdor ga je ujel, naj ga izroči proti nagradi Franc Dovču, Pokopališka ulica 29.

SOBARICA za graščino, ki se dobro razume na vsa sobna opravila ter zna likati moške obleke in vsak teden prati perilo za dva odrasla dečka se sprejme. Plača 50 kron. Prepisil pričeval naj se pošljejo na naslov: J. Vidmar, pošto ležeče, Požega v Slavoniji.

KOVAČI Proda se **stružilni in vrtni stroj** za železo (Drehbank, Bohrmaschine) po nizki cenl. — Ogleda se lahko pri B. Oblaku, tov. cem. izdelkov v Logatcu.

KLJUČAVNICARJI **PRODAM 15** za rabljenih hišnih **vrat in 15 oken balkoni** ter popolnoma nov **železno ograjo.** — Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3578, ako znamka za odgovor.

IŠČE SE proti dobri plači vseskozi **hlapec** z večletnimi dobrimi spricvali, za veliko prometno gostilniško dvorišče, kateri bi se dobro razumel tudi na obdelovanje polja. Naslov pri upravi »Slovenca« pod 3584, ako znamka za odgovor.

Vrtnar

sposoben za vsa vrtnarska dela, SE SPREJME za graščinski vrt na Javorniku proti dobri plači 200 do 250 K mesečno, draginski dokladi in s prostir stanovanjem z lučjo, pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, Gorenjsko.

Klavirje, harmonije
in vse glasbene instrumente
prodaja in izposoja
Alfonz Breznik,
Ljubljana, Kongresni trg št. 15.

Zamaške
nove in stare **kupi** vsako množino
trrdka **JELACIN & KO.,** Ljubljana,
Ljubljanska industrija probkovich zamaškov.

Loža
v slov. dež. narodnem gledališču
L. nadstropje se dva sedeža abono-
ma oddasta. Več pismeno vprašati
poštnoležeče pod „Loža“. 3588

SUHE GOBE, nemešane, jedilne,
same jurčke, 3416
IZTOČEN MED, VOSEK,
BRINJEVO OLJE, razna domača
ŽGANJA, KUMNO itd. KUPI
vsako množino po najvišjih cenah
M. Rani, Kranj.
Prodaja: **VIÑO, ŽGANJE** itd.

Lokal na prometnem kraju se
zamenja za lokal pri-
praven za delavnico; istotam se sprejme
učenec za mehanično obrt.
Poizve se pri
upravnistvu „Slovenca“ pod št. 3551,
ako znamka za odgovor. :-

Vrtnarica
SE SPREJME v stalno službo z do-
bro hrano, plačo in stanovanjem. Izve se
pri trrdki **I. I. NAGLAS, LJUBLJANA,**
Kongresni trg št. 12, I. nadstr. 3555

NA PRODAJ imam dobro ohranjene
nože za rezanje zelja
Poizve se pri **I. Marenko, Opekarska**
cesta 34, Trnovo, Ljubljana. — Cena po
dogovoru. 3580

100.000 i hvalažnih odjemalcev
podrjilo, da uničevalce korenin
„Rinabalam“ v treh dneh brez bole-
čin odpravi kurja ošesa, bradavice,
trde koto. Uspeh izjamljeni Cena
3 K, 3 lončci 7 K, 6 lončkov 10 K.
Posip, prašek, ta-
odstranja naglo pot
na rokah in nogah.
Cena K 2-50, 3 ška-
tije 6 K. Krema
„Giro“ omehča
razpokane roke.
Cena 5 K, 3 lončci
K 12.
Zobobol odstranja
Fidat
najtežov, revmatiz-
bolečine, ko je že
vse odreklo, in pri
otilih zobeh. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K,
3 pušice 7 K, 6 pušice 10 K. Nikak okam, zobovnja,
ne neprijet, dahn! Srečno bele zobe da „Xiria“,
zobna lekocina. Takoj, uspeh. Cena 3 K, 5 stekli.
7 K. **KEMERY, Kaschau (Kassa) I. poštni predal**
12-0-20, Ogrska. 1146

Hlapca
treznega, poštenega, v starosti od 17 let
višje sprejme proti dobri plači in hrani
trrdka **IVAN PERDAN, Ljubljana.**

Kupi se hiša
pripravna za trgovino v Ljubljani.
Vzamejo se tudi lokali ali
večje skladišče v najem.
Ponudbe pod: „TRGOVINA“ 3626
na upravnistvo „Slovenca“.

Brezplačno
stanovanje
v Višmarjih se odda penzionistu z rod-
bino do treh oseb. Pojasnila daje Rudolf
Stritar, Ljubljana, Wolfova ulica 1. 3629

Postrežnico
IŠČEM v pisarno za nekaj jutranjih ur.
Oglasiti se je v pisarni spediterja **RAN-**
ZINGER, LJUBLJANA, Cesta na južno
železnico. 3623

Krtace
iz prima riževe slame in korenin, riževe
in brezove **METLE** dobavlja najceneje
trrdka **J. HETZL, ŠILPERK, Morava.**
Zastopniki se iščejo pod zelo ugodnimi
pogoji. 3606

Iščem eno **sobi**
ali dve
in kuhinjo, ne predaletč od Katoliške
tiskarne. — Ponudbe pod **I. S. na Ka-**
toliško tiskarno.
Absolvirana učit. kandidatinja sprejme
instrukcije
Naslov pove upravnistvo „Slovenca“ pod
št. 3598 (ako znamka za poštnino).

Imam na prodaj:
Motor na bencin 11 **HP.**
automobil 1 cilinder 6 **HP.**
kompletno napravo za sušenje hmelja,
benečanski jarem,
žago za izdelovanje remelinov,
stroje za izdelovanje rezane
opeke, zidake vspenjače, želez-
nine od okrožne peči.
Natančnejša pojasnila daje lastnik
Franjo Žagar Markovec, Staritrj
pri Rakeku.

Hiša se kupi
za okrog 300.000 K v sredini mesta
Ljubljane. Posredovalci izključeni. —
Ponudbe je odposlati na upravnistvo
tega lista pod Triglav 3641.

I. papiročke za cigarete
in papiročke
dobavlja najceneje **Josip Faltaš, Ruda-**
Dolni (Nieder-Eisenberg) Morava.

Poskrbite že sedaj za svojo po-
trebščino
žveplenege prahu
ker bo vsled neprestanih trans-
portnih težkoč nemogoče pravo-
časno dobaviti žvepleni prah.
99% čisti sicilj. žve-
pleni prah
in 65/70 % sivi žvepleni prah od
100 kg višje v vsaki množini.
»Vaterländ. Handels- und
Verkehrs-Akt.-Gesell.
Budapest V., Akademia ut. 20,
Naslov za brzojave: Grossist.

BARVE ZA OBLEKE
v priznano najboljši in zanesljivi kakovosti.
Vse vrste baro, spih in oljnatih, mavec (gips),
masinec (Federweil), strojno olje, prašno olje,
karbolinej, steklarski in mizarski klej, ple-
skarske, slikarske in zidarske čopiče, kakor
tudi druge o to stroko spadajoče predmete
ima še vedno v zalogi trrdka
A. Zankl sinovi, Ljubljana.
Ceniki se za časa vojske ne razpošiljajo.

Mladenč išče službe kot
kuhar
ki je popolnoma izurjen v tej stroki.
Najrajši gre na deželo v kako župnišče,
vešč tudi vrtnarstva. Ponudbe na upravo
„SLOVENCA“ pod „Vesten.“
Išče se **stanovanje**
z dvema ali več sobami v pritličju
za takoj ali november. — Sprejmeta
se tudi dve prazni nemebilirani sobi.
— Plačilo stanarine event. vse v ži-
vežu. Takojšnje ponudbe se prosi
na upravnistvo lista pod „Živež“
3634.

Odvetniška pisarna
advokata in kazenskega za-
govornika
dr. Albin-a Smole-ta
se nahaja na Dunajski cesti
št. 20, nasproti gostilne pri
„Figovcu“ in kavarne „Ev-
ropa“. Posluje dopoldne od
9 do 12 in popoldne od 3 do 6.

Kupim dobro ohranjene
stelaže in pulte
za trgovino z mešanim blagom. **Ivan**
Repovž, št. Janž, Dolenjko.

Mlad raznašalec
se sprejme takoj v hotelu »UNION-
Ljubljana. Ponudbe v pisarni.
Večje kmetijsko posestvo
v Ljubljani ali Ljubljanski okolici s
kupl. Ponudbe na Upr. Slovenca po
»Večje posestvo« 3635.

Delavce in delavke
sprejme takoj v službo strojlina tovarna
SAMSA & CO. v Ljubljani, Metelkova
ulica 4. Zglaševanje od 4. do 5. popoldne.

Kranjska deželna podružnica
n.-a. dež. življenske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice
v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12, II. n.,
sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z
vojnim rizikom, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna
in jamstvena zavarovanja.
— Javen zavod. — Absolutna varnost. — Nizke premije. —
Prospekti zastoj in poštnine prosto. — Sposobni zastopniki se spre-
jemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je:
Vzajemna zavarovalnica
proti požarnim škodam in poškodb cerkvenih zvonov
Ljubljana, Dunajska c. 17, Ljubljana.
Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne
izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe, 2. vse
premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove
in enako, 3. vse poljske pridelke, žita in krmo, zvonove proti
prelomu, sprejema tudi zavarovanja na življenje, oziroma doži-
vetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna pod-
jetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrij-
sko zavarovalnico, od katere ima tudi dežela Kranjska po-
družnico.
Varnostni zaklad in udnlne, ki so znašale l 1916 K 906.828-91, so
poskočile koncem l. 1917 na 1.631.338-54.
Tedad, čimvečje zanlmanje za ta edini slovenski zavod, tembolj
bo rastei zakl¹.
Ponudbe in pojasnila daje ravnateljstvo, glavno poverjenštvo v
Celja in na Proseka, kakor tudi po vseh tarah nastavljenl po-
verjenikl. Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

DETAJLNA TRGOVINA
FRANC KS. SOUVAN
OD 2. OKTOBRA NAPREJ
odprta.

IŠČE SE 3616
kuharica
za večje podjetje na Dunaju. Predstavi se
v Ljubljani, Ilirska ulica 21, I. nadstr.,
od 6. do 8. ure zvečer.

IŠČE SE resno, razumno, boljše 3608
DEKLE

k manjši rodbini. Nastop takoj. Pismen¹
ponudbe na: **VERA ŠIMEC, ZAGREB,**
Palmotičeva ulica 80/III.

PRODA SE pripraven
zajčji hlev
Ogleda se lahko: **SELO št. 19.** 3621
POZOR! **POZOR!**
Večja množina
sadnega mošta
je na prodaj. — Poizve se v Rožni
ulici št. 15. 3601

VILA
SE ODDA V NAJEM V BLIZINI
LJUBLJANE. Poblizje se izve v
trgovini **PETER LASSNIK, LJUBLJANA,**
Marijina trg. 3491

Vedno bogalo zalogo vsakovrstnih
slaščic
priporoča na debelo in drobno
domača trrdka
M. TOMAZIN, Ljubljana, Sv. Jakoba trg št. 9.

SPREJMEM poštenega in pridnega
učenca
in **učenko**
v trgovino z mešanim blagom in dežel-
nimi pridelki. **O. ŠTURM, Metlika,**
Dolenjsko. 3577

Malči profesor Robidova.
Bila je žena, kot je ne najdeš nobene več.
Pogreb bo v petek dne 4. okt. ob 4. uri
popoldne iz Trnovske ulice št. 15 na pokopališče
k Sv. Križu.
V Ljubljani, dne 2. oktobra 1918.
Jana Marija, otrok. Prof. Adolf Robida.
Mestni pogrebni zavod.

Zahvala.
Vsem, ki so nam na kakoršenkoli način izrazili
svoje sožalje ob priliki smrti našega
Loizeta
se prav prirščno zahvaljujemo.
Bog plačaj!
V Mekinjah, 1. oktobra 1918.
Ioana Hočevar.

Zahvala.
Za mnogobrojne dokaze tolažilnega sočutja med dolgo-
trajno boleznijo in ob prebridki izgubi naše iskrenoljubljene
mamice, gospe
Nežike Batjel
vdove mizarskega mojstra,
se najprisrčnejše zahvaljujemo.
Posebno se še zahvaljujemo vsem udeležnikom, ki so
drago pokojnico spremili na zadnji poti, in darovalcem kras-
nega cvetja.
Globoko žalujoči hčerki
IVA in PAVLA BATJEL.
3630

Brez posebnega obvestila.
V globoki žalosti naznanjam tužno vest, da je moja
vročeljubljena, angelsko dobra sestra
AMALIJA
dne 1. oktobra ob 8. uri zjutraj po dolgem, mukepolnem trp-
ljenju, prevedena s sv. zakramenti mirno preminula.
Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 3. oktobra
ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti Erjavčeva cesta št. 4 na
pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v lastni grob k več-
nemu počitku.
Sv. maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.
V Ljubljani, dne 1. oktobra 1918.
OLGA MARINSCHKE.
Mestni pogrebni zavod v Ljubljani. 3631